naš aero 5-6 · 80

GLASILU NA POT ...

Čas neusmiljeno teče, priganja. Žal nam je, da nismo, dragi bralci in sodelavci, med vami z novoletno številko glasila, saj smo zanjo pripravili obsežne in pomembne prispevke, pa tudi zanimivega branja.

Z enako željo smo pripravili tudi to, ki je pred vami. Upamo, da vam bo všeč, po novem letu pa bomo izpolnili tudi dano obljubo. Dovolite, da vam ob koncu leta zaželimo vse lepo in dobro, še posebej sreče, zdravja in uspehov v letu 1981!

Srečno!

Uredništvo

glasilo kemične, grafične
in papirne industrije celje

celje, 30. december 1980

letnik XIX — številka 3—4

uredniški odbor

stane brinovec, rado čepič,

silvo črepinšek, ciril debeljak,

karmen dovč, konrad orožim,

vera radić, franc ribič,

dora rovere, zdenka strnad,

anica svet, anton svetelšek

tehnično svetovanje

peter oset

glavni in odgovorni urednik

jože randl

uredil

tone škerbec

tisk

aero, tozd grafika

za tiskarno drago vračun

naslov uredništva
kadrovski in splošni sektor aero
celje, čuprijska 10

po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, št. 33-316/78, je glasilo naš aero oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov

glasilo izhaja desetkrat letno

»Veriga drži z vsemi svojimi členi, če je le en člen šibak, veriga razpade«

O problematiki in delu delegacij v naši delovni organizaciji

Javna razprava o amandmajih zvezne in republiške ustave, ki bo potekala zadnje mesece letošnjega leta in katerih temelj je, kot vemo, pobuda tovariša Tita, ki jo je dal na 8. kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije za nadaljnji razvoj kolektivnega dela, odločanja in odgovornosti v vseh organih in institucijah naše družbenopolitične ureditve, me je vzpodbudila k razmišljanju o uveljavljanju delegatskih razmerij in o delu delegacij v naši delovni organizaciji.

Z ustavo SFRJ je bil leta 1974 sprejet delegatski sistem, ki predstavlja obliko organiziranosti delovnih ljudi za izvajanje oblasti in upravljanja družbenih zadev na temeljih samoupravljanja.

Drugo mandatno obdobje novih delegatskih razmerij se je že krepko prevesilo v drugo polovico.

Zaradi reorganizacije delovne skupnosti skupnih služb in novoustanovljene temeljne organizacije Trženje smo letos volili v teh dveh asociacijah delegacije zbora združenega dela in združene delegacije SIS, v ostalih TOZD pa izvedli nadomestne volitve delegatov.

Dogovorili smo se tudi za pomoč strokovnih služb in najodgovornejših delavcev pri delu delegacij, ki gradivo pred sejami delegacij pregledajo ter podajo svoje strokovno ali celo poslovodsko mnenje, pripombe in priporočila, vendar je še vedno čutiti, da nam delo delegacij ne steče tako kot si želimo. Še vedno se premalo zavedamo, da smo vsi, prav vsi, v delegatskem sistemu dejanski nosilci političnega sistema na vseh področjih družbenega življenja. Nedvomno pa temelji ta sistem na celi vrsti konkretnih družbenih interesov posameznikov, ki jih usklajujemo po demokratični poti v splošne družbene interese. Zato mora biti izražanje volje in interesov neposredno. Iz svojih vrst smo izvolili delegate, za katere menimo, da so družbeno usposobljeni za naloge, ki jim jih s to funkcijo poverjamo, vendar pa en sam človek kljub velikim prizadevanjem ne bo uspel, če ne bo povezan s svojo samoupravno bazo, v kateri bo v okviru deloval in ki mu bo pri uresničevanju njegovih ter družbenih interesov pomagala oziroma podpirala.

Pod pojmom delegatska razmerja razumemo celotni sklop odnosov med samoupravno organiziranim človekom v samoupravni skupnosti in med njegovim delegatom, bodisi v samoupravnih organih temeljne organizacije združenega dela (DSSS), delovne organizacije, skupščinskem sistemu in samoupravne interesne skupnosti. V vsakdanji praksi kaj radi dajemo večji poudarek delegatskemu razmerju v združenem delu, zanemarjamo pa odgovornost delegatov samoupravnih interesnih skupnosti in delegatov družbenopolitične skupnosti. Upoštevajoč vsebino in pomen mandata je odgovornost delegata samoupravne interesne skupnosti, oziroma zbora združenega dela širše zasnovana in vsebuje širša družbena pooblastila, saj gre za proces podružbljanja in aktivnega vključevanja vsakega posameznika pri uresničevanju zadev, ki so v splošnem družbenem interesu. V samoupravnih interesnih skupnostih in z njimi uresničujemo svoje osebne in skupne interese ter potrebe na področju družbenih dejavnosti in gospodarskih dejavnosti splošnega družbenega pomena.

Poudariti velja, da je v naših samoupravnih splošnih aktih vprašanje delegatskih razmerij dokaj dobro opredeljeno, da smo se za oblike in načine dela natančno dogovorili, da pa bomo morali vsa določila in dogovore dosledno izvajati.

Le z večjo zavestjo delegatov, večjo zavzetostjo in požrtvovalnostjo pri opravljanju zaupanih funkcij, vsekakor ob zagotovitvi strokovne pomoči, nudenju podpore in spodbude družbenopolitičnih organizacij in ob tesnejši povezanosti s svojo volilno bazo bodo delegacije lahko kakovostno opravljale svoje delo.

Erna Gologranc

NOV REZULTAT SKUPNEGA DELA IN NAPOROV DELAVCEV AERA

NOVI PROIZVODNI PROSTORI V LOKI PRI ŽUSMU

Novi obrat pred otvoritvijo

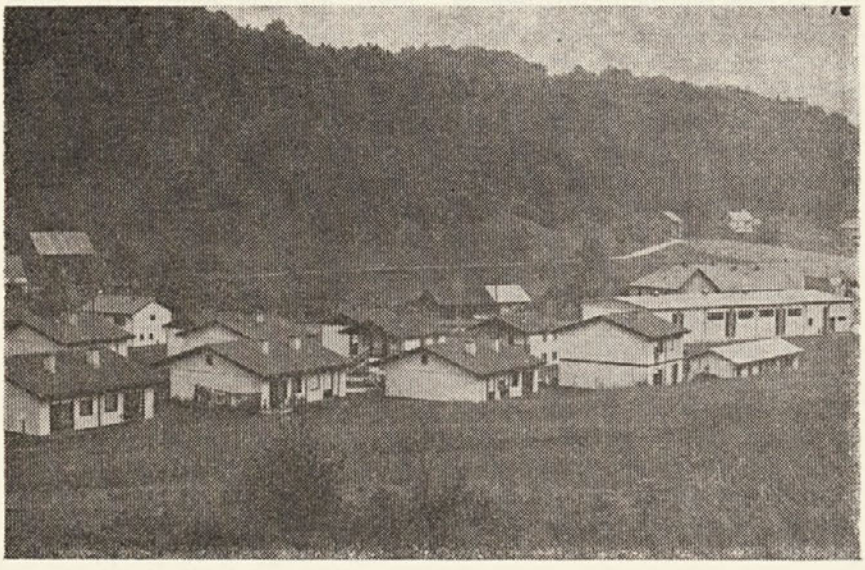

Takole se obrat v Loki vključuje v novo naselje

Povzetki iz govora predsednika delavskega sveta tozda Kemija Celje, inženirja Franca Zupančiča:

Današnji dan je za občane krajevne skupnosti Loka pri Žusmu in delavce iz AERO Celje in iz obrata Dobrina dvojni razlog za praznovanje. Krajani praznujete krajevni praznik, odpiramo pa tudi nove proizvodne prostore kot rezultat skupnega dela in naporov delavcev Aero. Seveda pa smo začeli skupno delo v kraju takrat, ko je bilo to za krajane najpomembnejše, to je po potresu, ko so naši delavci prisluhnili problemom po potresu prizadetega Kozjanskega.

Kozjansko v širšem smislu, pa ne pomeni za našo deželo samo nerazvito področje, ampak pomeni tudi zibelko partizanskega gibanja, predanosti delavcev in kmetov ter pripadnost slovenstvu, kar ste še posebej izpričali med narodnoosvobodilno vojno. Ni naključje, da je partizansko gibanje na tem območju doseglo tak razmah, saj so bili za to dani vsi pogoji, predvsem pa še pripravljenost in zrelost prebivalstva. Širše področje Kozjanskega je dalo velik davek v NOV, številne so bile žrtve in velika je bila materialna škoda, ki so jo kraji, vasi in zaselki na tem področju utrpeli. Ponosni smo lahko na prebivalstvo, ki je v večini primerov bilo zelo predano in je kljub skromnim materialnim možnostim podpiralo partizansko gibanje. Čeprav so prebivalci ži-

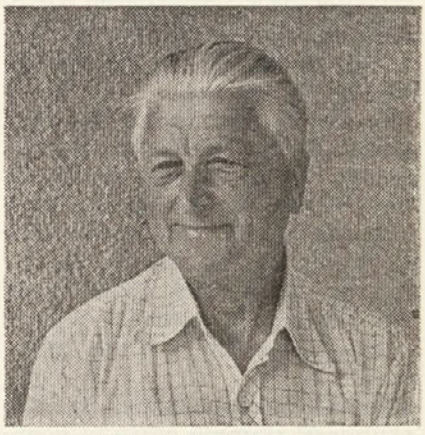

Rudi Drame — predsednik sveta krajevne skupnosti:

— Rad bi se v imenu krajanov zahvalil za vse napore, ki so jih delavci Aera vložili v delo pri izgradnji novega proizvodnega obrata in prepričan sem, da bomo s skupnimi močmi uspešno nadaljevali začrtano pot naše socialistične samoupravne družbe za lepši in boljši jutrišnji dan.

veli v revščini in pomanjkanju, so s partizani delili pač tisto, kar so imeli.

Partizani pa so napadali tudi utrjene postojanke in tako predvsem še v letu 1944 osvobajali kraj za krajem. 17. julija 1944 so partizani napadli nemško postojanko v Loki pri Žusmu in jo zasedli. Ujeli so tudi nekaj Nemcev ter pobrali orožje in opremo. Tako ostaja 17. julij pomemben zgodovinski dogodek kraja, dan osvoboditve, ki ste jo dočakali mnogo prej kot pa drugi kraji. Čez nepolno leto pa je bila osvobojena vsa naša domovina. In v spomin na ta dogodek iz naše zgodovine praznujejo krajani vsako leto svoj krajevni praznik.

V prvih povojnih letih obnove naše domovine smo si zastavili ambiciozne načrte, izgrajevali

Regina Žekar

Delavka v Dobrini:

— Novi obrat nam veliko pomeni, saj so se zelo izboljšali delovni pogoji. Upam, da se bo uredila tudi možnost prevoza delavcev, ki so bolj oddaljeni od Loke.

Lahko rečem, da smo vsi delavci zelo ponosni na nov obrat, pa tudi krajanom veliko pomeni.

smo industrijo, za odročne, zaostale kraje, pa nismo imeli dovolj materialnih sredstev, da bi jih razvijali tako, kot so si to zaslužili. Tako je tudi Loka pri Žusmu ostajala na obrobju s slabimi cestami in brez možnosti za zaposlovanje delavcev v domačem kraju. Šele po potresu na

(Nadaljevanje na 4. strani)

Med govorom predsednika sveta krajevne skupnosti Loka pri Žusmu, tovariša Rudija Drameta

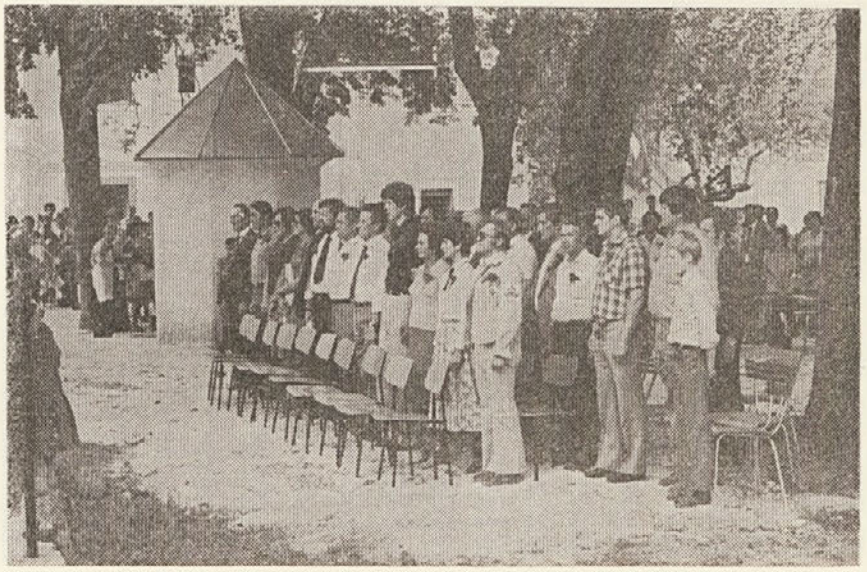

Predstavniki AERA na slovesnosti

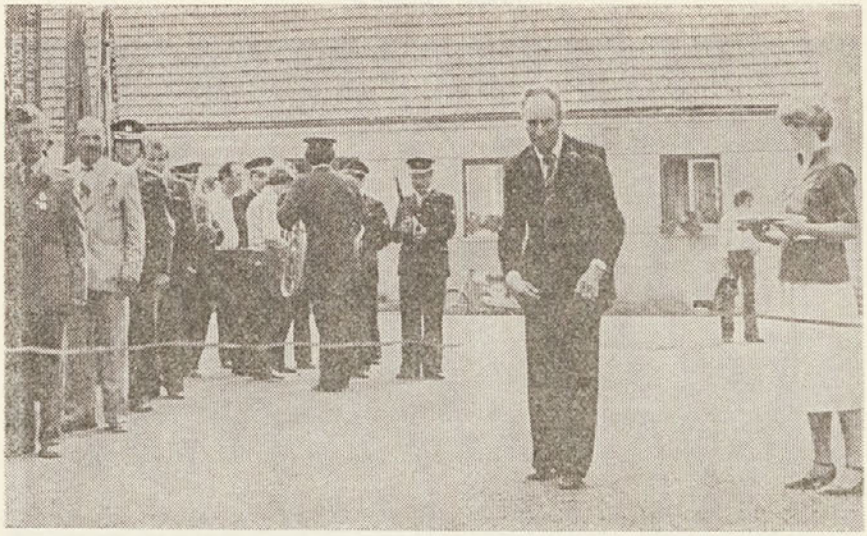

Predsednik zbora krajevne skupnosti tovariš Vinko Žlender odpira novoasfaltiran del ceste do novega obrata AERA

Glavni direktor Milan Zupančič odpira svečanost ob otvoritvi novega obrata

Osrednji govornik, predsednik delavskega sveta tozda Kemija Celje, Franc Zupančič

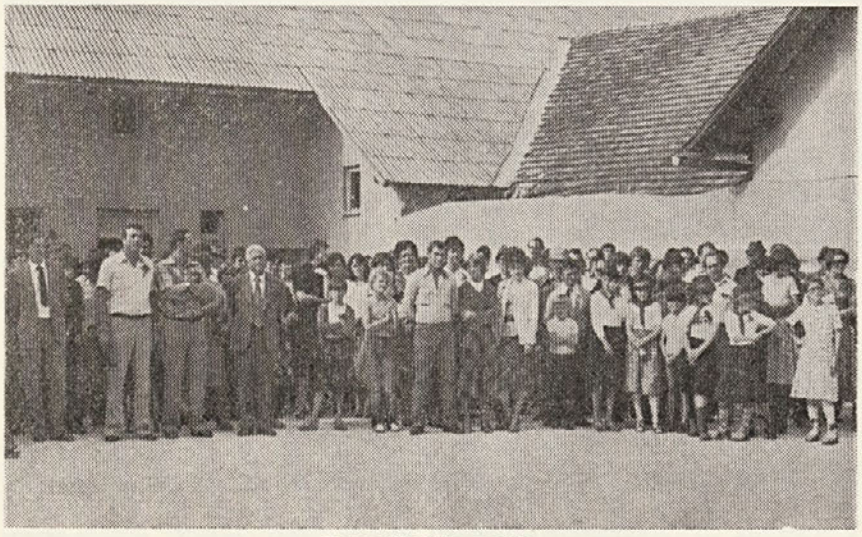

Domačini in gostje

(Nadaljevanje s 3. strani)
Kozjanskem so se začeli hitrejši premiki tudi na tem področju in naša delovna organizacija je med prvimi priskočila na pomoč in v stari osnovni šoli na Dobrini uredila začasni obrat za proizvodnjo nekaterih kemičnih izdelkov, ki zaposluje okrog 30 delavcev.

Anica Pečnik

Delavka iz Dobrine:

— Po delovnem stažu še nisem stara delavka Aera, sem pa zato še toliko bolj vesela lepega, novega obrata. Za naš kraj in ljudi je to velika pridobitev, najpomembnejša pa je vsekakor možnost zaposlovanja žena iz našega območja.

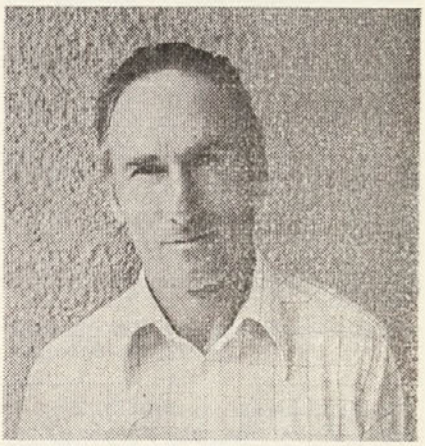

Vinko Žlender — predsednik zbora krajevne skupnosti:

— Ponosni smo in hvaležni delavcem Aera za odločitev, da bo v naši Loki sodoben obrat. Naši ljudje imajo pride roke in radi delajo.

Zavedali pa smo se, da to ni trajna rešitev, zato smo skupaj s krajevno skupnostjo in Skupščino občine Šentjur pri Celju poiskali najustreznejšo lokacijo za izgradnjo novega obrata, ki bo imel stalni proizvodni program in kjer bomo lahko zagotovili boljše delovne pogoje delavcem, razširili proizvodnjo in zaposlili dodatno še nove delavce. Tako smo končno le dočakali trenutek, ko bomo lahko začeli delati v normalnih delovnih pogojih, ki smo jih vsi tako težko pričakovali. Naj ne bo neskromno povedano, da smo v AERO Celje v okviru naših možnosti razumeli potrebe in jih tudi skušali uresničiti v skladu s samoupravnimi odločitvami delavcev. Tako je dograjen nov proizvodni obrat, katerega skupna vrednost je več kot 22 milijonov dinarjev, ki bo omogočil specializacijo proizvodnje, dopolnjevanje proizvodnega programa AERO — TOZD KEMIJA CELJE in doseganje večjega dohodka.

V obratu bo zaposleno 41 delavcev in za letošnje leto je planirano, da bomo proizvedli 170 ton različnih proizvodov v vrednosti 28,5 milijona dinarjev, že za leto 1981 pričakujemo povečanje proizvodnje na okrog 40 milijonov dinarjev in v naslednjem srednjeročnem obdobju bomo povečevali obseg proizvodnje po vrednosti letno za 20 % ter zaposlili v obratu skupno 60 delavcev.

Kot smo načrtovali, ostajajo v proizvodnem programu naslednji proizvodi: akvarel barvice, kopirni računski trakovi, vložki za nalivna peresa, barve za tekstil in izdelava plastičnih izdelkov, tj. plastične embalaže za potrebe TOZD Kemija.

Do odločitve za gradnjo objekta je prišlo hitro, gradbena dela je izvajalo podjetje Ingrad — tozd Rogaška Slatina, ostali izvajalci pa so bili še Klima iz Celja in Obrtno montažno podjetje iz Laškega, ki so svoje delo solidno opravili in prispevali svoj delež k današnji slavnosti.

Vsekakor pa pri gradnji objekta ne smemo pozabiti krajanov in prizadevnih delavcev iz tukajšnje krajevne skupnosti, ki so ves čas izgradnje spremljali naše delo in nam pomagali in si resnično želeli, da bi nov proizvodni obrat čimprej zgradili. Seveda upravičeno pričakujemo, da bo nov obrat v Loki pri Žusmu prav gotovo prispeval tudi k drugačni podobi kraja, ki se počasi, toda vztrajno širi, dograjuje ter polepšuje, k čemur pa bo precej prispevala tudi rekonstrukcija ceste. Nov proizvodni obrat se s svojim proizvodnim programom vključuje v kraj, saj ne bo onesnaževal okolja in tudi ne bo povzročal hrupa ali ropota. Nadaljnji razvoj kemične proizvodnje v kraju pa je odvisen od skupnih prizadevanj in uspehov, od pridnosti naših rok, od našega znanja in spoznanj ter od čim tesnejšega sodelovanja.

— Počaščena sem in vesela, da lahko v imenu delavcev celjske Kemije odprem vrata novega obrata... — je dejala tovarišica Anica Jager

naš aero

Celjani pa so zunaj zavihteli krampe in lopate

Mladi iz Dobrine so pospravljali in čistili prostore v obratu...

Po uspešno opravljenem delu posnetek za spomin na delovno akcijo mladih iz Dobrine in celjske Kemije

DELOVNA AKCIJA NAŠIH MLADINCEV

Po zaključenih gradbenih in montažnih delih je pred svečano otvoritvijo novega proizvodnega obrata ostalo še veliko dela. Ureditev okolice, dovoza, do čiščenja in pospravljanja. Mladinci iz Dobrine in celjske Kemije so zavihali rokave ter se pod strokovnim vodstvom inženirja Franca Zupančiča zagnano lotili dela. Vestno in z veseljem so opravili vse, škoda le (kot so ugotavljali), da se še več mladincev ni odzvalo akciji. V delu je moč, še predvsem v delu mladih!

Povedati še moramo, da so pri urejanju cestišča do obrata en dan delali tudi brigadirji zvezne mladinske delovne akcije Kozjansko 80.

Dopisujte v naše glasilo

Malteżani na obisku

Obisk predstavnikov malteškega gospodarstva

Prvega julija sta obiskala našo delovno organizacijo George Pissani, predstavnik državnega podjetja Interprint na Malti in John Cassar White, predstavnik malteške banke iz Vallette. Ogledala sta si proizvodnjo v naših obratih in se seznanila s tehnologijo in napredkom AERA.

Med uradnimi pogovori na sedežu naše delovne organizacije, vodil jih je glavni direktor Milan Zupančič, so preučili in ocenili možnosti za postavitev dislocirane proizvodnje v tej neuvrščeni, otoški deželi.

Projekt bi omogočil predelavo naših proizvodov s področja dela tozdov Grafike, Kemije Celje in Šempeter. Na bolj uspešen način bi lahko tudi oskrbovali tržišče iz vplivnega področja Malte — dežele Severne Afrike in arabske države — kar je, glede na geopolitični položaj te države in cenen pomorski prevoz, še posebno ugodno.

Gre za jasne ekonomske izračune, potrjuje pa se tudi politika neuvrščenosti naše države, saj se izpolnjujejo cilji, deklarirani v resolucijah neuvrščenih, v Colombu in Havani.

Skupni načrti bi naši delovni organizaciji omogočili prodor na nova tržišča, neuvrščeni Malti pa sodobno tehnologijo in nove možnosti zaposlovanja.

Delavci iz Olšanov letujejo pri nas

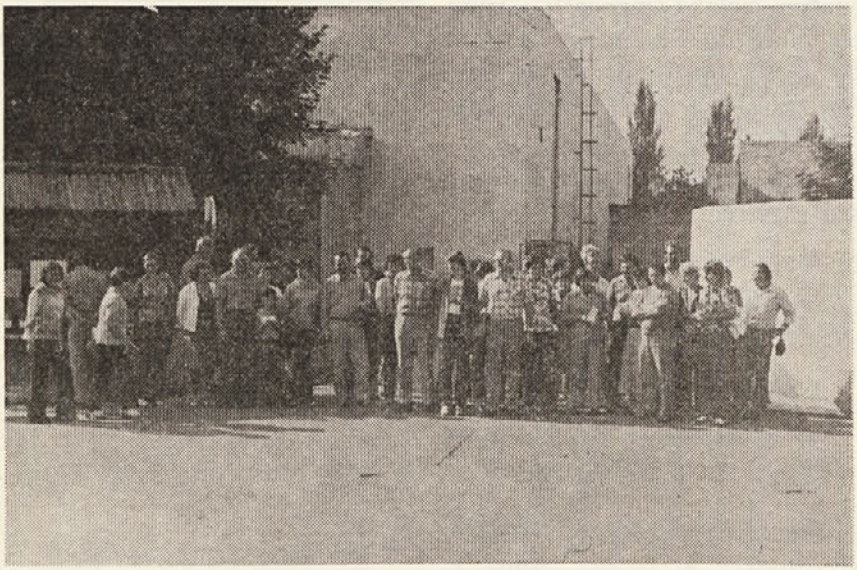

Pred koncem obiska v celjski Kemiji

18. novgusta so nas obiskali delavci Olšanskih papirnic iz Češkoslovaške, ki so v okviru turistične izmenjave letovali v našem počitniškem domu na Velem Lošinju.

Po ogledu proizvodnje v temeljni organizaciji Kemija Celje, so jih predstavniki naše delovne organizacije seznanili z zgodovino, razvojem in delom AERA.

TUDI V MEDVODAH ŽIVAHNA INOVATORSKA DEJAVNOST

V Tovarni celuloze in papirja Medvode je bila 30. oktobra 1972, na tretji seji delavskega sveta, imenovana Komisija za tehnične izboljšave in racionalizacije.

Za prvega predsednika je bil izvoljen Franc Lunar. Pripravil je Pravilnik o izumih, racionalizacijah in tehničnih izboljšavah, ki je bil sprejet 27. januarja 1973 in je v veljavi še danes. Zatem je na področju inventivne dejavnosti v temeljni organizaciji zavladalo nekakšno zatišje.

Vse je kazalo, da nihče ni želel biti med prvimi pri prijavi inovacije. Omenjeno zatišje je trajalo vse do zagona papirnega stroja. Takrat pa je kot prvi inovator v tovarni prijavil kar štiri predloge Ivan Kramarič. Prijave inovacij so stekle, tako da je bilo leta 1977 predloženih že osem inovacij, med njimi tudi en izum. Leta 1978 je bil za novega predsednika komisije za tehnične izboljšave imenovan Alojzij Masterl. V tem letu sta bili prijavljeni le dve inovaciji, enako pa tudi 1979. leta.

To bi bil kratek pregled dela na tem področju do letošnjega leta. Letos je delo predsednika komisije prevzel inženir Darko Cafuta. Inventivna dejavnost je spet zaživela močneje in komisija beleži že osem prijav inovacij.

Poglejmo kratko analizo minulega obdobja.

V letih 1977, 1978 in 1979 so delavci v Tovarni celuloze in papirja v Medvodah prijavili 12 inovacijskih predlogov. Enajst predlogov je bilo pozitivno ocenjenih in tudi nagrade so bile podeljene. Dvanajst inovacij v letih 1977—1979 je prijavilo štirinajst avtorjev. Kvalifikacijska struktura inovatorjev pa je naslednja: visoka izobrazba — štirje, srednja — štirje, pet kvalificiranih delavcev in en nekvalificiran.

Časovni potek ocenjevanja je tekel od prijave do sklepa najmanj 24 in največ 690 dni, v poprečju torej 200 dni. Čista gospodarska korist predlogov iz leta 1977—1979 je znašala 950.567,50 din, inovatorjem pa so bila izplačana nadomestila in akontacije v znesku 96.810 din, kar pomeni 1,02 odstotka čiste gospodarske koristi. Gotovo je zanimivo tudi to, kdo so inovatorji in na katerem področju so delali. Pa jih naštejmo:

Ivan Kramarič

— izboljšava preglednosti papirja;

— izboljšava obratovalnih pogojev mešala;

— zmanjšanje nečistoče ob papirnem stroju;

— predlog za preprečitev zamašitve glavne kanalizacije.

Inženirji: Ljudmila Suša, Riko Poženel in Franc Mlakar:

— priprava dispergatorja za naftne izplake (pinosol) — izum.

Inženir Vladimir Peček, Alojzij Masterl, Nikolaj Longo in Peter Habinc:

— obratovanje energetike v času remonta.

Janez Poljanec:

— zaščita mešanih filtrov pred iztokom izmenjevalne mase.

Ivan Kramarič:

— napeljevanje papirja skozi gladilnik s stisnjenim zrakom.

Janez Bizant, Anton Polajžar:

— popravilo pogona Billblade na papirjem stroju.

Filip Bohinc:

— izboljšanje tehnoloških pogojev razvlaknjevanja izmeta.

Franc Kopač:

— zamenjava tesnilnih puš kuhalnikov.

Stane Kozamernik:

— predelava sesalnih omar mokrih klobučevin na papirnem stroju.

Štiri od naštetih inovacij niso bile realizirane.

Pomembno je dejstvo, da so izum: Priprava dispergatorja za naftne izplake (pinosol), inovatorji in temeljna organizacija leta 1979 prejeli Inovacijsko verigo Raziskovalne skupnosti Slovenije, saj gre za uspešen prenos raziskovalnega dosežka v proizvodnjo in ga zdaj v tovarni letno proizvedejo okrog 600 ton. O inovacijskih predlogih za leto 1980 pa bo Komisija za tehnične izboljšave in racionalizacije v Medvodah poročala v naši že ustaljeni rubriki v Informacijah.

Darko Cafuta

Razvoj inovacijske dejavnosti v Aeru v preteklih letih

Prva registrirana prijava inovacijskega predloga v naši delovni organizaciji sega v leto 1974. V tem letu sta bila prijavljena dva inovacijska predloga. V naslednjem letu je bilo prijavljenih že 54. Vzrok za tako bistveno povečanje je prav gotovo v odločitvi skupščine SFRJ, s katero je leto 1975 razglasila za leto tehnoloških inovacij in varstva pravic industrijske lastnine v Jugoslaviji. Široko zastavljena in dobro organizirana družbena akcija za ustvarjanje boljših pogojev za razmah inventivne dejavnosti, je torej že v prvem letu povzročila ustrezen odmev pri delavcih v naši delovni organizaciji. Leta 1976 je bilo prijavljenih 20 inovacijskih predlogov, kar predstavlja nekakšno zatišje po precej uspešnem letu 1975, čeprav je bilo tudi to leto proglašeno za leto tehnoloških inovacij. Največ inovacijskih predlogov doslej je bilo prijavljenih v letu 1977, in sicer kar 96. V tem letu je bilo največ odziva prav med delavci, ki se sicer poklicno ukvarjajo z raziskovalno-razvojnim delom. Velikemu številu prijav je botrovala tudi dobro organizirana družbena akcija v Celju. V naslednjem letu je ponovno prišlo do precejšnjega padca pri številu prijavljenih predlogov, od takrat dalje pa se število postopno, vendar stalno povečuje. Podatki o številu prijavljenih inovacijskih predlogov so prikazani v diagramu št. 1.

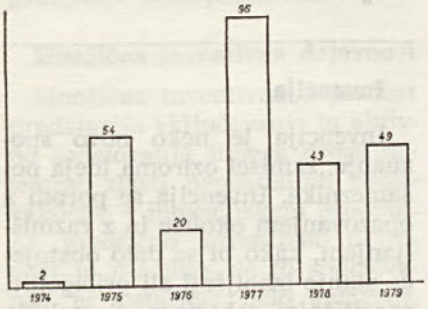

Podatki o številu pozitivno ocenjenih investicijskih predlogov so prikazani v diagramu št. 2, iz njih pa razberemo, da je število pozitivno ocenjenih predlogov v precejšnji soodvisnosti od števila prijavljenih predlogov. V začetnem letu 1974 sta bila oba prijavljena predloga tudi pozitivno ocenjena, oziroma sprejeta. Največ pozitivno ocenjenih predlogov je bilo v letu 1977, kar 77, sicer pa je bila v preteklih šestih letih povprečno vsako leto pozitivno ocenjenih 34 predlogov. Ob analizi podatkov vidimo, da je trend rasti števila pozitivno ocenjenih predlogov pozitiven, saj v povprečju komisija za razvoj in inovacijsko dejavnost vsako leto pozitivno oceni po 5 predlogov več. V zadnjih dveh letih pa število sprejetih inovacijskih predlogov stalno narašča.

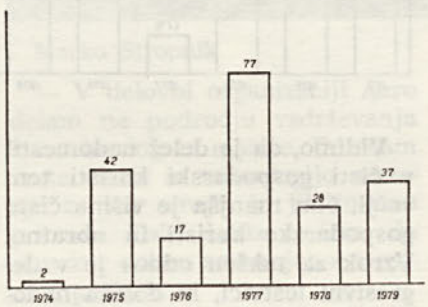

Podobno, kot smo ugotovili za število pozitivno ocenjenih inovacijskih predlogov, opazimo tudi pri številu avtorjev veliko stopnjo soodvisnosti od števila prijavljenih predlogov. Število avtorjev se je gibalo od najmanj dveh, v letu 1974, do največ 88, v letu 1977. V povprečju je v preteklih šestih letih svoje inovacijske predloge prijavilo po 38 avtorjev letno. Analiza podatkov kaže pozitiven trend rasti števila avtorjev, povprečno za 7 vsako leto. Tudi pri avtorjih je prisotna stalna rast v zadnjih letih. Podatki za vsako leto posebej so prikazani v diagramu št. 3.

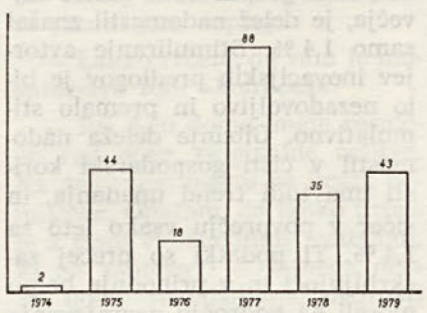

Zanimiva ugotovitev pri analizi avtorjev inovacijskih predlogov je tudi ta, da se med avtorji skoraj vsako leto pojavljajo vse kvalifikacijske skupine delavcev, od najnižje do najvišje kvalifikacije. Kvalifikacijska struktura avtorjev inovacij je prikazana v diagramu številka 4.

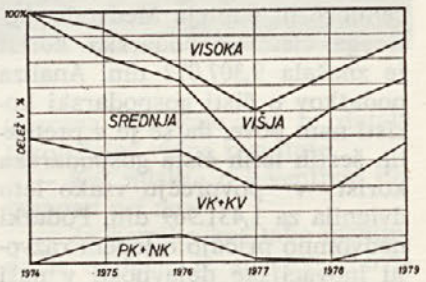

Iz diagrama je razvidno, da ima najbolj stalni delež skupina kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev. Dejstvo, da se med avtorji novacijskih predlogov skoraj redno pojavljajo tudi polkvalificirani in nekvalificirani delavci, dokazuje trditev, da lahko tudi ti delavci dajo svoj pozitivni prispevek pri razvoju inovacijske dejavnosti.

Vsa prizadevanja v okviru inovacijske dejavnosti so namenjena končnemu cilju — povečanju dohodka posamezne TOZD oziroma DSSS. Ta element označujemo s terminom »čista gospodarska korist«. Podatki o čisti gospodarski koristi, doseženi v preteklih šestih letih, so prikazani v diagramu št. 5.

(Nadaljevanje na 10. strani)

(Nadaljevanje z 9. strani)

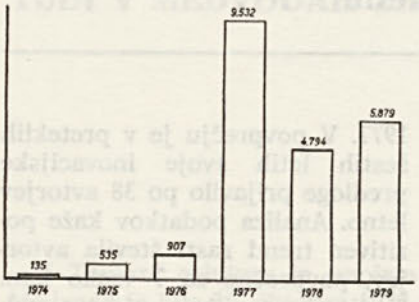

Podatki kažejo, da je vrednost čiste gospodarske rasti v precejšnjem vzponu. Leta 1974 je le-ta znašala 135.276 din, leta 1975 534.784 din, v letu 1976 907.079 din in leta 1977 dosegla doslej najvišjo vrednost, 9,532.328 din. V naslednjem letu je vrednost čiste gospodarske koristi padla na vrednost 4,793.723 din in se v letu 1979 dvignila na 5,878.649 din.

Po svoji višini bistveno izstopa čista gospodarska korist v letu 1977. Na to vpliva izum, ki so ga prijavili avtorji v TOZD Tovarna celuloze in papirja Medvode, katerega čista gospodarska korist je znašala 9,307.072 din. Analiza podatkov o čisti gospodarski koristi nam pove, da se je v preteklih šestih letih čista gospodarska korist v povprečju vsako leto dvignila za 1,431.969 din. Podatki nedvomno pričajo o lepem razvoju inovacijske dejavnosti v naši delovni organizaciji in že v konkretni obliki dokazujejo trditev, da ima razvijanje inovacijske dejavnosti lahko tudi koristne ekonomske učinke. Več kot 2 stari milijardi din, kolikor je prispevala inovacijska dejavnost v preteklih letih, je že lep prispevek te dejavnosti k splošnim prizadevanjem za učinkovitejše gospodarjenje.

Pomembno vlogo pri razvijanju in vzpodbujanju inovacijske dejavnosti ima tudi politika nagrajevanja, oziroma stimuliranja avtorjev inovacijskih predlogov. V diagramu št. 6 so prikazani podatki o višini nadomestil, ki so jih avtorji v preteklih šestih letih prejeli za prijavljene inovacije. Ker so nadomestila odvisna od ustvarjene čiste gospodarske koristi posamezne inovacije, je tudi njihova rast v preteklih letih pozitivna. Višina nadomestil je od začetnih 12.759 din v letu 1974

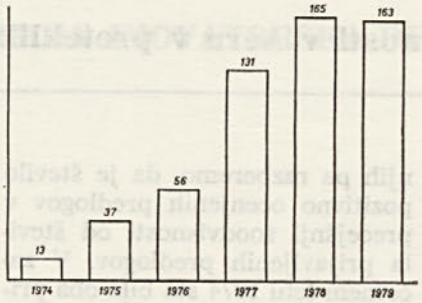

po letih naraščala do najvišjega zneska 164.770 din, v letu 1978. V letu 1979 je bila vrednost nadomestil 162.508 din.

Zanimivi so tudi podatki, ki kažejo relativno vrednost nadomestil v odvisnosti od višine čiste gospodarske koristi. Ti podatki so prikazani v diagramu št. 7.

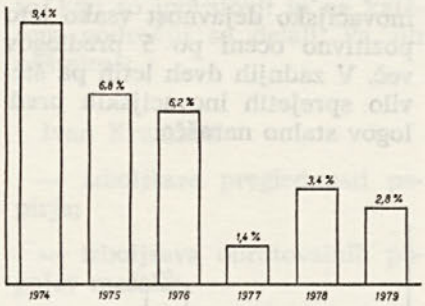

Vidimo, da je delež nadomestil v čisti gospodarski koristi tem večji, čim manjša je višina čiste gospodarske koristi in obratno. Vzrok za takšen odnos je v degresivni lestvici, ki določa nadomestilo v odvisnosti od čiste gospodarske koristi. Ker je čista gospodarska korist v preteklih letih močno naraščala, je delež nadomestil v čisti gospodarski koristi padal, in sicer od 9,4 % v letu 1974, na 2,8 % v letu 1979. Povprečje deleža nadomestil v preteklih šestih letih, ki so skupaj znašala 564.527 din, v čisti gospodarski koristi 21,781.839 din, je bilo 2,6 %. V letu 1977, ko je bila čista gospodarska korist največja, je delež nadomestil znašal samo 1,4 %. Stimuliranje avtorjev inovacijskih predlogov je bilo nezadovoljivo in premalo stimulativno. Gibanje deleža nadomestil v čisti gospodarski koristi ima tudi trend upadanja, in sicer v povprečju vsako leto za 1,4 %. Ti podatki so precej zaskrbljujoči in v prihodnje bomo morali na področju nagrajevanja inovatorjev sprejeti ukrepe, ki bodo negativni trend preusmerili na bolje.

Na splošno lahko razvoj inovacijske dejavnosti v zadnjih letih ocenimo pozitivno. Vsi bistveni elementi, ki opredeljujejo razvitost oziroma razširjenost inovacijske dejavnosti, kažejo trend rasti. Brez dvoma je svoj pomemben prispevek k pozitivnemu razvoju prispevala tudi sistemizacija del in nalog profesionalnega analitika za novacijsko dejavnost v okviru razvojno-investicijskega sektorja. Tudi ustanovitev društva prijateljev in avtorjev tehničnih izboljšav, v katerem so inovatorji organizirano povezani, je prispevala svoj delež k doseženim rezultatom. V preteklih obdobjih je bila precejšnja pozornost povsečena tudi področju informiranja, ki je tudi odigralo pozitivno vlogo pri razvoju te dejavnosti.

Seveda pa z doseženimi rezultati ne moremo biti v celoti zadovoljni. Ocenjujemo namreč, da se lahko v množično inventivno dejavnost vključi bistveno širši krog delavcev, ki bi s svojimi sposobnostmi, izkušnjami in znanjem lahko še veliko prispeval k razvoju te dejavnosti.

Zvone Hudej

Pomen osnovnih pojmov o inovacijski dejavnosti

Invencija

Invencija je neko novo spoznanje, zamisel oziroma ideja posameznika. Invencija se porodi z opazovanjem okolice in z razmišljanjem, kako bi se dalo obstoječe stanje izboljšati ali prilagoditi specifičnim zahtevam. S stališča tehnike so inovacije zamisli novih naprav, proizvodnih postopkov ali pa uporaba izdelkov v nove namene.

Inovacija

Inovacija je prva uporaba znanosti in tehnologije v nove namene zaradi gospodarske koristi.

Za inovacijo je za razliko od invencije značilna prav njegova uporaba, torej realizacija za gospodarske namene.

Inovacijski proces

Inovacijski proces je načrtno in namensko porajanje invencij in njihovo sistematično pretvarjanje v inovacije.

Izum

Izum je nova rešitev določenega tehničnega problema, ki jo je mogoče uporabljati v industrijski ali kakšni drugi gospodarski dejavnosti. Zanj je značilno, da je tehnične narave, da je nekaj novega, pri čemer mora biti novost objektivna in da je uporaben v industriji.

Tehnična izboljšava

Tehnična izboljšava je tehnična rešitev, dosežena z racionalnejšo uporabo znanih tehničnih sredstev in tehnoloških postopkov, s katerimi se doseže večja storilnost, boljša kakovost proizvodov, prihranek na materialu, boljša kontrola proizvodnje in boljša varnost pri delu.

Koristni predlog

Koristni predlogi so vsi tisti predlogi, ki pomenijo racionalnejšo rešitev ali izvajanje katerekoli funkcije v organizacijah združenega dela in jih v skladu s predpisi ne štejemo med izume ali tehnične izboljšave. Najbolj pogosti so koristni predlogi s področja organizacije poslovanja, organizacije transporta itd.

Množična inventivna dejavnost

Množična inventivna dejavnost predstavlja vključevanje in aktivno sodelovanje širšega kroga delavcev, zlasti neposrednih proizvajalcev, v inovacijskem procesu. Za množično inventivno dejavnost je značilno, da to sodelovanje ni osnovno delo delavcev, temveč da delavci ob svojem rednem delu neprestano iščejo nove možnosti za dvig produktivnosti v neposredni okolici.

Pogovor o...

Med nagrajenci, ki so ob Prazniku samoupravljanja v celjski občini prejeli nagrade in priznanja za najboljše dosežke inovacijske in raziskovalne dejavnosti, je tudi Marko Stropnik, strojni tehnik v naši delovni organizaciji. Med novatorji množične inventivne dejavnosti je bila visoko ovrednotena njegova inovacija »Zamenjava pogonskega agregata in povečanje kapacitete stroja za impregniranje papirja«, s katero je povečal kapaciteto stroja za 20 % in tako ustvaril za 584.000 din gospodarske koristi.

Marko Stropnik

— V delovni organizaciji Aero delam na področju vzdrževanja kot tehnolog za maziva. Določam vrste maziv in tehnologijo mazanja za vse stroje, ki jih imamo pri nas. Tako lahko rečem, da sem kar dobro seznanjen s strojnim parkom.

— Kako pa se vam porodi ideja za kakšno inovacijo?

— Naj odgovorim s primerom. Ob prehodu na AC papir mi ni bilo všeč, da je treba med liste v bloku vlagati pločevino, da se odtisi poznajo samo na tolikih kopijah, kot je potrebno. Leto dni sem razmišljal, oziroma bolje rečeno čakal na kakšno boljšo uporabno rešitev. Rešitev je prišla seveda čisto slučajno. Vendar žal doslej še ni bila sprejeta, zato razmišljam naprej.

— Lahko rečete, da vam je inovatorstvo tudi »konjiček«?

— Pri delu doma imam resnično rad nove, originalne rešitve. Na delovnem mestu pa imam pomisleke. Opažam, da lahko uspeš le s čisto enostavnimi rešitvami, ki ne zahtevajo dodatnega dela in dosti razmišljanja. Novosti oziroma inovacije naj bi dajale takoj daleč vidne rezultate.

— Kaj mislite o inventivni dejavnosti pri nas?

— Za kemike kot take menim, da je najtežje že sprejete inovacije uvesti v proizvodnjo. Strojniki pa težko opravijo poskuse. Saj ste že slišali izrek, da je en poskus več vreden kot tisoč idej...

— Kaj bi bilo torej po vašem mnenju treba spremeniti?

— Najprej vsekakor miselnost, da je domača pamet manj vredna od uvožene.

— Se trenutno ukvarjate s kakšno inovacijo?

— Sodeloval bom pri razvoju novega stroja za navijanje amor papirja. Delovanje tega stroja bo temeljilo na dveh inovacijah našega sodelavca Slavka Ferleža. Inovaciji po mojem mnenju predstavljata revolucionarno novost in potrebno bo širše angažiranje, da bo zadeva hitro in uspešno stekla.

— Tovariš Stropnik, ob koncu še naše čestitke ob priznanju in seveda tudi dobre želje za nadaljnje uspešno delo.

Razvoj jugoslovanske kemijske industrije

aero letno porabi za uvoz surovin 45 do 50,000.000 din.

V preteklem obdobju smo v naši delovni organizaciji zgradili vertikalno proizvodno povezavo na področju papirja, od lesa preko celuloze do papirja, ki ga tudi kemijsko in grafično obdelujemo.

Papir predstavlja v naši materialni bilanci sicer velik del, vendar so tudi ostale kemijske postavke zelo velike. Na področju kemijskih surovin je situacija z ozirom na dano devizno bilanco Jugoslavije in tudi Aera precej drugačna. Tu namreč nimamo velikih možnosti za oskrbo z osnovnimi surovinami, saj je za večji del teh proizvodov izhodna surovina nafta.

Kljub temu pa za našo delovno organizacijo obstojajo določene možnosti v naslednjem dolgoročnem obdobju, ker se bo v tem času izboljšala oskrba z domačimi surovinami. Tako ocenjujemo in menimo, da tudi Aero lahko nekaj prispeva v nadaljnjem razvoju petrokemije. Naša osnovna možnost je v razvoju specialnih proizvodov, seveda z velikim deležem vloženega lastnega znanja. Vsekakor pa perspektiva Aera na tem področju ni v velikotonažni petrokemiji, temveč v obdelovanju in predelovanju osnovnih petrokemijskih surovin. Tako bodo morda v prihodnje smiselna tudi večja vlaganja v nekatere repromateriale s kemijskega področja, saj bi si z njimi zagotovili bistveno prednost pred domačo in tujo konkurenco.

Ne smemo in ne moremo tudi mimo dejstva, da že danes nekatere nam sorodne proizvodne organizacije gradijo in načrtujejo svoj razvoj na vlaganju v repromateriale za njihove končne proizvode. Vsekakor pa ne moremo pričakovati, niti ne bo smiselno iskanje možnosti za oskrbo z vsemi kemijskimi surovinami na domačem tržišču.

Iz Vestnika slovenskega kemijskega društva povzemamo članek, ki predstavlja situacijo na področju vlaganja v kemijsko proizvodnjo v Jugoslaviji.

V srednjeročnem planskem obdobju 1976—1980 je bil predviden intenzivnejši razvoj bazne kemije v Jugoslaviji, kajti le na ta način bi bilo mogoče zmanjšati uvoz kemijskih produktov. Delež kemijske industrije v celotni industrijski proizvodnji naj bi se povečal od 8 % na 10 %. Proizvodnja bazičnih kemijskih produktov je dobila zelo visoko prioriteto glede na visok uvoz kemijskih produktov. Leta 1978 je bila vrednost izvoza kemijskih produktov 499 milijonov dolarjev, vrednost uvoza kemijskih produktov pa 1.321 milijonov dolarjev, kar predstavlja 13,23 % vrednosti celotnega uvoza (drugo mesto za strojno industrijo).

Natančneje povedano, plani predvidevajo poleg povečanja tudi spremembo v sestavi proizvodnje organskih bazičnih kemikalij (zlasti petrokemije), bazičnih anorganskih kemikalij in bazičnih surovin za farmacevtsko industrijo. Zagotovili naj bi osnovne surovine in vmesne produkte, ki jih uporablja kemijska industrija. S tem naj bi dosegli uravnoteženo rast proizvodnje in porabe kemijskih izdelkov v povezavi z ekonomsko rastjo in zlasti v povezavi z rastočimi potrebami najpomembnejših porabnikov kemijskih izdelkov. Uvoz naj bi se zmanjšal in s tem naj bi se iz-

Lokacija	Nosilec projekta	Projekt	Kapaciteta (tone/leto)	Cena projekta	Inozemska pogodbena firma	Pričetek obratovanja
Apatin	Kompleks za proizvodnjo gnojil-Apatin	Žveplova kislina	360000	80 m $		1981
		Fosforjeva kislina	150000 P_2O_5			
		Diamonijev fosfat	215000			
Barič	Prva Iskra	Linearni alkil benzen	50000	20 m $	Ingeco Laing	1980
		Fosgen	25000		Spechim	1979
		Denitracija+rekoncentracija	29700	1 m funtov	Syricon	1980
		Žveplove kisline				
		Toluen dilzocianat	20000		Speichim	1980
	Speichim	Parni reforming	875 m^3/h		KTI	
		Ogljikov monoksid	2500 m^3/h			
Beograd	Naftagas Galenika/Boots	Vodik	500000 ft^3/dan		C Plants	Končan
		Brufen		1 m funtov		Načrtovano
Bor	RTB Bor	Pirit	150000		Sankj/Nissho Iwai	
		Žveplova kislina	330000		Nissho Iwai/Ebara	
Čačak	Jugolatex	Lateks	7500 raz-4 m funtov širitev		Chemical and Thermal Engineering	1979
	Prvi Maj	Formaldehid-raztopina	50000	7,65 S Fr	Intalconsult	1979
		Sečninsko-formaldehidni predkondenzat	32000			
		Sečninsko formaldehidne smole	25000			
Čuprija	Pik Pomurka	Citronska kislina	7500	38.5 m $		1981
Dubrovnik	Radeljevič-Dubrovnik	Maščobne kisline	10000	1,5 m DM	Lurgi/Agrotehnika	Končan
Goražde	Azot-Goražde	Amonijev nitrat	260000		Voest Alpine.	Načrtovan
		Dušikova kislina	53000	2,7 m DM	Davy/Voest Alpine	1980
		Dušikova kislina	53800	4,9 m $	Polimex Cekop	1980
Kaštel	Jugovinil	Polivinil klorid	50000	40 m $	SIM-Chem	1980
Kikinda	Hemijska industrija-Pančevo	Metanol	200000	70 m $	Technip	Načrtovano
		Ocetna kislina	100000		Limmus	
	Hemik	Epoksi smole				
		Formaldehidne smole				
		fenol				
	MSK	Ogljikov monoksid	5,9 m ft^3/dan		Technip/KTI	
		Vtekočinjanje zraka	19000 N m^3/h		L'Air Liguide	Načrtovano
		Kisik	1825 N m^3/h			
		Dušik				
Koper	Iplas	Ftal Anhidrid	16000		Davy/Klöckner	1980
		Fenol	15000			
		Aceton	30000			
		Oxo-alkoholi	50000	30 m $		Načrtovano
KRK	DOW/Ina	Polietilen (L.D.)	50000			1979
		1 faza:vinil klorid	200000			
		Polietilen(L.D)	70000			
		Etilen diklorid	150000	950 m $		1981
		2 faza:stiren	200000			
		Polietilen (H.D.)	50000			
		3 faza: Etilen	400000			
		Propilen	185000			
		Benzen	200000			
		Etil Benzen	240000			
Kutina	Ina-Petrokemija	Črni ogljik (pigment)	42000-60000	45 m Ft	Litwin	1980
		Žveplova kislina	495000	4 m DM	Davy Powergas	1981
		Sečnina	495000		Kellog	1980
		Amonijak	445000	85 m$	Creusot Loire	1980
		Dušikova kislina	148000		Davy Powergas	1980
		Amonijev nitrat	165000		Davy Powergas	1980
		Fosforjeva kislina	165000		Davy Powergas	1980
		MAP/NPK	495000		Davy Powergas	1980
Lendava	Ina-Lendava	Metanol	200000		Lurgi	Končano

boljšalo razmerje uvoz—izvoz od 3:1 leta 1975 na 2:1 leta 1980. Proizvodnja bazičnih kemikalij in ostalih kemikalij naj bi naraščala s poprečno hitrostjo 14 % skladno z razvojem porabe.

Najbolje bo, da pogledamo, kako poteka izvrševanje ciljev, zastavljenih v srednjeročnem planu. Ker podatki za leto 1979 še niso na voljo, bomo vzeli podatke za leto 1978, saj so osnovne karakteristike ostale iste.

Hitrost rasti kemijske industrije leta 1978 je bila po volumskem obsegu (14 %) znatno višja kot hitrost rasti celotne proizvodnje (9 %). Proizvodnja v bazičnem sektorju je bila 13 % višja, v predelovalnem pa 15 % višja (leta 1977 je bila hitrost rasti v bazičnem sektorju 11 %, v predelovalnem pa 18 %), kar je ravno nasprotno od planiranega razvoja, ki predvideva hitrejšo rast proizvodnje bazičnih kemikalij.

Kaj pa lahko pričakujemo v prihodnosti? Povpraševanje po kemijskih izdelkih je veliko, kar s pridom izkorišča predelovalni sektor. Večje povpraševanje in večja proizvodnja predelovalnega sektorja pa zahtevata več baznih surovin in polizdelkov, katerih pa bazični sektor ne more zagotoviti. Vse to pelje le v povečan uvoz. Razen tega predelovalni sektor precej lažje doseže povišanje cen gotovih izdelkov kot bazični sektor za bazične kemikalije. Svetovne cene nafte in ostalih potrebnih surovin bazičnega sektorja naglo naraščajo in zato je finančno stanje bazičnega sektorja vse slabše.

Ena od posledic slabšanja finančnega stanja bazičnega sektorja je tudi zaostajanje v investiranju, tako da bo do leta 1980 njegova udeležba v investicijah celotne industrije manjša od planirane 4,6 %. To dejstvo ne omogoča realizacije zastavljenih ciljev glede zmanjšanega uvoza surovin in polizdelkov celo po letu 1980. Nasprotno, ker predelovalne zmogljivosti rastejo hitreje kot planirane potrebe, bo uvoz naraščal (ne bo zamenjave z domačimi surovinami in polizdelki). Planiranega razmerja za uvoz—izvoz za leto 1982 2:1 ne bomo dosegli, utegne se celo zgoditi, da bo večje kot 3:1.

Lokacija	Nosilec projekta	Projekt	Kapaciteta (tone/leto)	Cena projekta	Inozemska pogodbena firma	Pričetek obratovanja
Leskovac	Tekstilna industrija Žele Veljaković	Najlon 6 (vlakna in filament)	6500		Inventa	1980
Ljubljana	Rudnik urana Žirovski Vrh, Yulon	Uranov oksid	272	40 m $	Fluor	1981
		Nylon 66 - filament	5250		Zimmer	
		Nylon 6 - vlakna	5600		Zimmer	
Ljubljana	Polikem	Dimetil tereftalat	6000	75 m $	Krupp-Koppers	
Loznica	Viskoza Loznica	Polipropilen	3000	10 m $	Toray	1980
Lukovac	Boris Kidrič Soda So	Maleinska kislina	10000	6 m $	Klockner	Končan
		Soda	264000 (razširitev)	232 m din	Unspec	1980
Novo mesto	Krka	6-Amino penicilin			Snamprogetti	Načrtovan
Odžaci	Hemijska ind. Pančevo	Polipropilen	30000		Chiyoda	1981
Pag	Soline-Pag	Natrijev klorid iz zmesi soli			Standard messo Duisburg	
Pančevo	Hemijska industrija Pančevo	Dušikova kislina	230000		Technicas Reuni-das	Načrtovano
		Amonijak	300000			
		Kalcijev amonijev nitrat	462000			
		NPK	400000			
		Klor	115500		Crawford-Russell	1979
		Etilen	200000		Stone-Webster	Končan
		Vinil klorid	100000		Foster-Wheler	1979
		Vinil klorid	100000		Foster Wheler	Končan
		Polietilen (L.D.)	45000		Foster-Wheler	V izgrad.
Pazin	Pazinska Kemijska tekstilna industrija	Etilen oksid	20000		Technl-petrol	1982
		Etilen glikol	40000			1980
		Poliesterski filament	6000	10-12 m $		
Prahovo	RTB-Bor Prahovo RTB-Bor	Aluminijev fluorid	5000		Alusuisse Engineer.	1980
		Monoamonijev fosfat	130000		Lurgi	Končan
		Fosforjeva kislina	198000		Krebs	
		Žveplova kislina	500000		Lurgi	1978
Prizren	Prizren	Poliesterski ostružki	18000			Načrtovano
Šabac	Hemijska industrija Zorka	Gnojila-NPK Kompleks	140000		Lurgi	1970
		Fosforjeva kislina	90000 P_2O_5		Lurgi	1979
		Polivinil klorid	46000	23 m DM	Zimmer/Davy Powergas	1979
Sarajevo	INA	Anilin	15000			1982
Sisak	INA	Benzen	100000			
		Toluen	80000			
		o-ksilen	55000		Foster Wheeler	1980
		p-ksilen	73000			
		Butadien	40000			1982
		Stiren-butadienske smole	40000	46 m $	Badger	1982
		Tereftalna kislina	50000	25 m $	Amoco	1980
Skopje	Hemteks	Poliesterska vlakna (izvoz)	25000		Chemtex	1980
		Poliesterski filament	2000		Chemtex	
		Poliesterska vlakna	12000		Chemtex	
	Ohis	Dodecil benzen	7500		Snamprogetti	
		Akrilna vlakna (razširitev)	10000			1980
		Etoksilatne površinsko aktivne snovi	250000	24,5 m $	Press Industria	1981
		Sintetični detergenti	200000	70 m funtov	JSC	
Split	Jugovinil	Kloroparafini	5000			
		Polivinil klorid	25000	30 m DM	Uhde	Končan
Subotica	RTB Bor-Zorka	Nitrofosfatna gnojila	330000		Krebs	
		Amonijev nitrat	230000		Krebs	
		Dušikova kislina	230000		Weatherly	
Teslić	Boris Kidrič	Etalanhidrid	16000		Klöckner/Ina	
Titov Veles	Hemijska industrija	Monoamonijev fosfat	100000		Lurgi	
		NPK Kompleksi	200000		Lurgi	
		Fosforjeva kislina	50000 P_2O_3		Lurgi	Končan
Varaždin	Varteks	Polistirenska vlakna	15000		Lurgi/Inventa	1980
Vršac	Inex - Brixol	Plastika	20000	4,9 m DM	Davy/Klöckner Industrie-Anlagen	Končan
Vukovar	Boripol (Borovo/ICI/Interexport)	Poliuretanski elastomeri		10 m $	Sim-Chem	1980
Zadar	Polikem	Polivinil klorid	36000	15 m $		
	Vinilplastika	Polivinil klorid	36000	20 m $		1980
Zagreb	Ina	Demetanizacija	26,7 m tt^3/dan	2 m $	Petrocarbon	Končan
		Metanol	200000		Lurgi	Končan
	Ina/Nafta plin	Etilen	100000		KTI	1979
	Dow/Oki	Polistiren	39000	25 m $	Dow Chemical	Končan
	Oki	Polipropilen	50000			Načrtovano
		Polietilen (L.D.)	50000		Technip	1978
Zrenjanin	FSK Zrenjanin	MTBE	31500			1981
		Butadien	45000	30 m $	Lurgi	1981
		Stiren-Butadien	40000			1981
	HIP	Sintetični kavčuk (mešani)	70000			V načrtu

Tako govorijo številke. Poglejmo si še seznam projektov v jugoslovanski kemijski industriji, ki so bili v letu 1978 in 1979 bodisi končani, v izgradnji ali planirani. Omenjeni seznam je nastal na osnovi podatkov objavljenih v Chemical Age (2), European Chemical News (3) in nekaterih številkah European Chemical News v letu 1979 (4—8). V seznamu vsekakor niso zajeti vsi projekti, vendar lahko zagotovo trdimo, da je večina zajeta, tako da manjkajo le nekateri, kar pa bistveno ne vpliva na celotno sliko. Skupna značilnost večine projektov je, da kasnijo.

Razmislek o nadaljnjem razvoju slovenske kemijske industrije in spremljajočih dejavnikov glede na nizek delež projektov slovenske kemijske industrije v skupnem številu projektov jugoslovanske kemijske industrije, glede na naravo teh projektov in glede na strukturo slovenske kemijske industrije, pa je prepuščen vsakemu posamezniku.

Vasja Birsa

Prvega junija letos je dela in naloge direktorja v naši temeljni organizaciji Trženje prevzel tovariš Franc KERŠ.

S svojimi bogatimi delovnimi izkušnjami bo gotovo lahko prispeval pomemben delež k še hitrejšemu razvoju novoustanovljene temeljne organizacije, pa tudi delovne organizacije kot celote.

V tej številki našega glasila smo ga želeli predstaviti in ljubeznivo se je odzval vabilu.

O delu in problematiki je povedal naslednje:

— Temeljna organizacija združenega dela Trženje, kot novo nastala temeljna organizacija v okviru delovne organizacije Aero, do danes še ni v celoti organizirana, tako samoupravno, kakor tudi organizacijsko. Tako bodo in so še nujne določene ureditve samoupravnih aktov, izvesti pa bomo še morali registracijo temeljne organizacije in njene dejavnosti zaradi opravljanja zunanjetrgovinskih poslov.

Tudi razvid del in nalog, ki smo ga v tem času sprejeli, omogoča ustrezne kadrovske ukrepe pri zasedbi in izpopolnjevanju posameznih ter ključnih del in nalog, ki so bile začrtane s stabilizacijskim programom letos kot prioritetne.

TOZD Trženje, kot temeljna organizacija skupnega pomena, opravlja celovito komercialno funkcijo za vse proizvodne temeljne organizacije v okviru Aera, od nabave surovin do končne prodaje gotovih izdelkov z vsemi vmesnimi fazami, ki so potrebne na poti proizvodnega procesa, seveda z izjemo proizvodnje same.

Nabava surovin in repromaterialov se odvija na domačem in tujem tržišču, prav tako pa tudi prodaja gotovih izdelkov, tako da so potrebna usklajevanja in dosledno izpolnjevanje zakonskih predpisov, še posebej na zunanjetrgovinskem področju.

Vloga direktorja temeljne organizacije je prav v tej fazi zelo odgovorna in pomembna, saj v okviru danih možnosti v zaostreni gospodarski situaciji, pri omejevanju uvoza in s tem zmanjšanimi proizvodnimi zmogljivostmi, odloča o količini prodaje doma in na tujem. Pojavlja se v vlogi koordinatorja med posameznimi službami in interesi posameznih proizvodnih temeljnih organizacij.

Vzporedno pa seveda teče urejevanje vseh zahtev samoupravnega in organizacijskega pomena v temeljni organizaciji, usklajevanje dela med službami, skladiščem, transportom, ekonomsko propagando in ostalimi. Še posebej pomembno je čim večje vključevanje strokovnih služb v proizvodnih tozdih in delovni skupnosti, tako da delo poteka povezano in skladno med vsemi, ki delovno in poslovno sodelujejo.

— Kakšni so vaši načrti do konca letošnjega leta, mogoče pa bi pogledali še malo dlje v bližnjo prihodnost?

— Na področju komercialnih del so naši cilji določeni z delovnim načrtom. Predvidevamo, da bo izvoz, kljub težavam, ki se pojavljajo kot omejevanje uveljavitve nekaterih proizvodov na posameznih zunanjih tržiščih zaradi licenčnih pogodb, omejeni možnosti ponudbe zaradi netekoče proizvodnje, saj primanjkujejo surovine iz uvoza in se tako odvija le proizvodnja določenih proizvodov, vendarle dosežen. Obstajajo realne možnosti, obenem pa moramo zagotoviti redno oskrbo glavnim proizvodom po posameznih temeljnih organizacijah. Normalna oskrba za vse proizvode pa ne bo mogoča zaradi prevelikega deficita v zunanjetrgovinski menjavi naše delovne organizacije. Problem oskrbe iz domačih virov je enako pereč, ker primanjkujejo devizna sredstva tudi našim jugoslovanskim dobaviteljem. Dejstvo je, da je nujnica sodelovanje na višji stopnji, na dohodkovnem povezovanju, ali pa združevanje dela in sredstev za razširitev materialnih osnov naših dobaviteljev, s čemer bi si poskušali zagotoviti osnovne surovine za naše proizvode.

Na področju samoupravne organiziranosti, znotraj temeljne organizacije Trženje pa je nujnost registracije, po uskladitvi vse interne samoupravne zakonodaje tudi na nivoju delovne organizacije in ustrezna kadrovska zasedba del in nalog, ki bo omogočila še bolj strokovno in uspešno delo.

— Kakšna pa je vaša ocena prodaje v prvi polovici letošnjega leta?

— Prodaja je, glede na proizvodnjo več kot zadovoljiva. Pomembno vlogo ima pri tem proizvodni program Aera, ki tudi pri polni proizvodnji ne uspe pokriti vseh potreb domačega trga.

Sicer so nastali določeni zastoji pri prodaji nekaterih proizvodov, ki jih je sorazmerno malo, vendar so se problemi rešili z ustreznimi ukrepi. Tako se lahko primeri, da bodo prav kmalu postali nasprotni problemi, saj bo prišlo do pomanjkanja prav teh proizvodov. Večje zaloge, ki so se ponekod pojavile, so povsem sezonskega pomena, tako npr. šolski program, vendar se prav zdaj pričenja prodaja le-tega. Drugih težav pri prodaji ni, razen problema plačil, ki je pogojen z nekaterimi našimi ukrepi,

da bi zagotovili gotovinska plačila.

— Tovariš Kerš, kakšni so naši izvozni rezultati?

— V sedmih mesecih letošnjega leta smo izvozili proizvode v vrednosti 4,526.000 dolarjev. To so podatki za delovno organizacijo kot celoto. Med temeljnimi organizacijami je v izvozu celjska Kemija presegla milijon dolarjev, Kemija Šempeter 1,158.000, Grafika 445.000, Tovarna celuloze in papirja Medvode pa 1,876.000 dolarjev. Vendar doseženi izvozni rezultati niso pri vseh temeljnih organizacijah skladni s planom. Tako je doseganje kumulativnega plana v Kemiji Celje le 56 %, ostale temeljne organizacije pa zaenkrat načrtovan izvoz presegajo. Na nivoju delovne organizacije je izvozni plan v prvih sedmih mesecih presežen za 6 %.

— Kolikšen pa je bil naš izvoz na konvertibilno področje?

— Praktično je ves izvoz usmerjen na konvertibilno področje, tako da je tudi izvoz v države Vzhodne Evrope, na Poljsko, Madžarsko in Bolgarijo, plačan z dolarji, oziroma konvertibilno. Na klirinškem področju pa gre le za minimalen znesek.

— Kaj pa druga tržišča, se odpirajo kakšne nove možnosti?

— Področje novih trgov se odpira le nekaterim proizvodom, ki v preteklosti še niso bili ponujeni na vseh tržiščih zaradi objektivnih ovir. Obstajajo nova tržišča za AC papir v Zahodni Evropi, kjer smo že nastopili s ponudbo, vendar se srečujemo z zelo močno konkurenco. Možnosti za izvoz drugih proizvodov pa so na Bližnjem in Srednjem Vzhodu ter Severni Afriki.

— Kako vzporedno poteka prodaja na domačem, jugoslovanskem tržišču?

— Prodaja v Jugoslaviji, oziroma na domačem trgu bo delno okrnjena zaradi pospešenega izvoza, pa tudi naša proizvodnja in asortiman nista v celoti izpolnjena. Potrebe na domačem trgu so tudi večje od sedanje rasti naše proizvodnje, zato bomo morali za določene proizvode nujno povečati proizvodne zmogljivosti. To je tudi vodilo pri investicijskih naložbah v naslednjem srednjeročnem obdobju, kjer se že sicer predvideva investicija v proizvodnjo AC papirja in novega papirnega stroja v Medvodah.

— Preden zaključiva pogovor, morda še nekaj besed o nabavi, oziroma preskrbi s surovinami in repromateriali. Vemo, da je ta poleg prodaje, velik problem v dani ekonomski situaciji.

— Ključni problem pri našem delu in delu vseh proizvodnih temeljnih organizacij je letos preskrba s surovinami. Leto 1980, leto stabilizacije, ko smo sprejeli vrsto ukrepov, ki zmanjšujejo možnost uvoza repromaterialov, je leto zaostrenih pogojev gospodarjenja. Smernice naše zunanjetrgovinske in plačilne bilance narekujejo visoko stopnjo rasti in presežkov izvoza.

Vse to za temeljno organizacijo Trženje pomeni še dodatne obveznosti in prizadevanja, ker mora zagotoviti vsaj minimalne količine surovin iz uvoza. Lastnega deviznega priliva pa ni dovolj, omenil sem že, da je nujnost v združevanju dela in sredstev z drugimi delovnimi organizacijami, v glavnem iz Slovenije, saj med republikami še vedno ni rešeno vprašanje prelivanja deviznih sredstev.

Zadnji ukrepi na področju družbenoekonomskih odnosov s tujino, ki onemogočajo vsakršen uvoz, naša prizadevanja izredno otežkočajo. Zato bo obdobje do konca letošnjega leta za vse nas najtežje doslej. Če ne bo prišlo do korenitih sprememb na področju uvoza surovin, bo oskrba proizvodnih temeljnih organizacij v Aeru postala kritična.

Tone Škerbec

Likvidnost temeljnih organizacij v pogojih gospodarske stabilizacije

S pojmom likvidnost označujemo lastnost oziroma sposobnost poslovnih elementov in faktorjev materialnega dela poslovnih procesov, ki se lahko pretvorijo v denarno obliko. Glede na pravna oziroma fizična svojstva imajo ti elementi zelo različno stopnjo likvidnosti, ki se meri po času njihove sposobnosti za transformacijo v denarno obliko.

V prenesenem smislu uporabljamo ta pojem tudi za označevanje stanja temeljne ali druge organizacije združenega dela, da je v vsakem trenutku sposobna izvršiti vse svoje zapadle finančne obveznosti, čeprav bi bilo v tem primeru pravilneje uporabljati pojem solventnosti.

Vsekakor lahko trdimo, da predstavlja stanje optimalne likvidnosti temeljne organizacije enega osnovnih pogojev za njeno nemoteno poslovanje, kakor tudi predpogoj za uspešen tok družbene reprodukcije kot rezultat stanja subjektov — udeležencev tega procesa.

Dovolj je torej razlogov, da posvečamo vprašanju likvidnosti vso skrb in to ne le občasno ob obravnavi poslovnih rezultatov, analiz poslovanja in podobno, temveč nenehno, pri naših vsakodnevnih poslovnih odločitvah in dejanjih. Na vprašanja, ki se nanašajo na stanje likvidnosti, namreč v temeljnih organizacijah in DO nikakor ne vplivajo le finančne službe in poslovodni organi, z njimi se praktično srečujemo vsi delavci, čeprav se tega včasih niti ne zavedamo Optimalna struktura sredstev glede na njihovo stopnjo likvidnosti gotovo ni le vprašanje, o katerem odgovorno odločajo samoupravni organi, na njo lahko po svoje vpliva vsak delavec temeljne organizacije. Vsaka, tudi najmanjša nepotrebna zaloga sredstev za delo, surovin, pomožnih materialov ali

(Nadaljevanje na 16. strani)

(Nadaljevanje s 15. strani)
gotovih izdelkov negativno učinkuje na optimalno strukturo sredstev, posamezni drobni primeri se v celotni bilanci sredstev seštevajo in reflektirajo svoje učinke odklonov od želene — planirane strukture.

Ob tem velja omeniti tudi vpliv neustrezne likvidnostne strukture na doseganje dohodka. Vsak odklod od optimalne strukture namreč negativno vpliva na dohodek. V primeru pomanjkanja likvidnostnih sredstev bo potrebno zaradi solventnosti angažirati tuja sredstva, s čemer nastajajo dodatni, pogosto nepotrebni stroški za plačevanje obresti, pri čemer je v konkretnem položaju takšna sredstva sploh težko dobiti. Podoben negativen učinek bi nastal tudi ob obremenitvi strukture, v korist, oziroma povečanje likvidnih sredstev prek omejenega obsega. Takšno stanje bi se nujno odrazilo v pomanjkanju delovnih sredstev in predmetov dela, kar bi imelo seveda podoben učinek, zniževanje možnega dohodka.

Seveda smo lahko uporabili le skrajno poenostavitev zaradi ilustracije praktičnega delovanja mehanizma likvidnosti. V vsakodnevnem poslovnem življenju se seveda srečujemo z mnogo bolj zapletenim in kompleksnim mehanizmom likvidnostne strukture, v kateri odigravajo svojo pomembno vlogo tudi investicije, izvoz, uvoz, sezonsko in devizno poslovanje ter različni poslovni in razvojni vidiki delovne organizacije ter posameznih temeljnih organizacij.

To dejstvo pa seveda v ničemer ne zmanjšuje že omenjene vloge in možnosti slehernega delavca v delovni organizaciji, ko v okviru svojih nalog razmišlja in pomaga pri optimaliziranju likvidnostnih struktur, s tem pa posredno vpliva na zniževanje stroškov in ohranjanje možnega dohodka v svoji organizaciji. S takšnim ravnanjem bomo gotovo dodali tudi svoj prispevek k splošnim stabilizacijskim prizadevanjem.

Jože Jakop

Obisk iz prijateljske Angole

24. junija je našo delovno organizacijo obiskala angolska vladna delegacija, oziroma predstavniki angolskega ministrstva za šolstvo.

Ogledali so si naše proizvodne obrate in se zanimali za možnost nabave šolskih potrebščin, pa tudi drugih proizvodov.

V pogovorih so izrazili željo za tesnejše sodelovanje tako na poslovno-tehničnem, raziskovalnem in izobraževalnem področju. Obstaja pa tudi možnost, da bi v bližnji prihodnosti pričeli z izgradnjo skupnega industrijskega obrata.

Tako bi se potrdila še ena od mnogih, globokih prijateljskih vezi z neuvrščeno Angolo.

Direktorica kabineta za plan v angolskem ministrstvu za šolstvo, Maria Cândida Santos Lopes, je v sklepnih pogovorih dejala:

— Vsem delavcem AERA se najtopleje zahvaljujem za prisrčen in prijateljski sprejem. Zelo smo zadovoljni z zagotovitvijo nabave in nakupom vaših proizvodov. Skupno smo tudi ocenili možnosti za široko in plodno sodelovanje, tako na izobraževalnem, raziskovalnem in tehničnem področju. Pri nas se pričenja intenzivna izgradnja kemične industrije, ki bo proizvajala predvsem šolske potrebščine in v tesnem sodelovanju z vašo delovno organizacijo vidimo tudi možnost, da bi v bližnji prihodnosti skupaj gradili industrijski obrat.

Angola si je priborila politično neodvisnost, vendar ekonomske še ne poznamo. Smo dežela v razvoju, ki ima zdaj največje bogastvo le v zemlji, saj je v borbi za neodvisnost in svobodo padlo skoraj 45 % naših ljudi. Nerazviti smo, siromašni, vendar ljubimo svojo deželo in na vašem zgledu želimo zastaviti razvoj.

Vemo, da se je Jugoslavija v preteklosti srečevala z velikimi težavami nerazvitosti, poznamo epopejo vaše narodnoosvobodilne vojne in revolucije, vidimo pa tudi vaš izreden napredek, globoko cenimo vaše razumevanje in uspešno, pošteno sodelovanje z vsemi, ki ljubijo svobodo, mir in neodvisnost.

Ob obisku pri vas se počutimo kot doma. Še enkrat hvala!

Vodja angolske delegacije Maria Cândida Santos LOPES in glavni direktor Milan ZUPANČIČ

Vsako leto ugotavljamo, da je bila skupna investicija v papirni stroj v Medvodah in obrat AC v Celju več kot upravičena. Rezultati sovlaganja kažejo zlasti v teh težkih pogojih gospodarjenja pomembno postavko v življenju naše tovarne.

V avgustu je vodstvo papirnice prevzel diplomirani inženir Boris Tavčar. Z njim smo se pogovarjali o delu, tehnologiji, kvaliteti papirja, kadrih, skratka odprla se je široka tema, ki smo jo strnili v naš intervju.

— Tovariš Tavčar, prevzeli ste novo delovno dolžnost — vodje papirnice v Tovarni papirja in celuloze v Medvodah. Kje so po vašem mnenju nadaljnje možnosti dviga proizvodnje papirja?

— V zadnjih letih je bilo v naš papirni stroj vloženo veliko truda in sredstev za povečanje kapacitete. Po zadnji večji rekonstrukciji novembra lani smo s hitrostjo stroja praktično prišli že do konca, tako da pri nekaterih papirjih dosegamo maksimalne hitrosti. Možnosti za povečanje proizvodnje so tako le v zmanjšanju tehnoloških in vzdrževalnih zastojev, predvsem pa v izboljšanju kvalitete papirja.

— Omenili ste kvaliteto papirja in možnosti izboljšave. Bi nam lahko malo bolj osvetlili te probleme?

— Če se omejim samo na AC program, lahko rečem, da je izvoz za papirnico nujen. Za proizvodnjo tega programa potrebujemo surovine iz uvoza, da ne govorim o rezervnih delih in drugem repromaterialu, ki omogoča normalno obratovanje papirnega stroja. V letu 1981 pričakujemo še večje probleme pri oskrbi z deviznimi sredstvi in naša usmeritev v izvoz bo morala biti še toliko večja. Papir za AC program je naš najbolj finaliziran izdelek, zato tudi pričakujemo najbolj ugodne rezultate pri izvozu le-tega. Nesporno je, da je kvaliteta osnovnega papirja, oziroma CF papirja osnova za končno kvaliteto AC papirja. S kvaliteto, ki jo trenutno dosegamo, vsekakor ne moremo resneje nastopiti na tujem tržišču. Reči moram, da smo osvojili kvaliteto papirja, ki omogoča funkcionalno porabo na našem, manj zahtevnem tržišču, na zunanjem pa se srečujemo z ostro konkurenco, ki proizvaja tovrsten papir že 10, 20 in več let. Zato bo vodstvo papirnice večji del svojih naporov usmerilo v izboljšanje kvalitete papirja do take mere, da bo omogočen izvoz končnega proizvoda AC papirja na zahodna tržišča in tako premoščen stalni problem oskrbe z devizami.

— Če se še zadrživa pri kvaliteti, kako boste reševali problem kvalitete papirja?

— Osnovni pogoj za proizvodnjo kvalitetnega papirja so surovine, tako po svoji kvaliteti kot tudi po svoji homogenosti, kajti težje je iz surovin, ki nihajo v svojih fizikalnih lastnostih, narediti papir, ki naj bi bil popolnoma enakomeren po svoji kvaliteti. Menim, da moramo nujno izboljšati nabavo surovin. Za ilustracijo lahko povem, da trenutno zaradi akutnega pomanjkanja surovin ne moremo zagotoviti istega vnosa surovin dlje kot 3 do 4 dni, to pa se seveda odraža v nihanju kvalitete papirja. Vsekakor nas čaka še veliko dela na samem papirnem stroju, kjer moramo rešiti več tehnoloških problemov, ki so vzrok za slabšo kakovost našega papirja.

— Očitno vas čakajo še veliki napori pri izboljšanju tehnologije in drugih parametrov, ki vplivajo na samo proizvodnjo papirja. Zanima me, kako ste zadovoljni s kadrovsko sestavo v papirnici?

— Delovna mesta so v papirnici bolj ali manj polno zasedena, vendar pa nisem zadovoljen z izkušenostjo kadrov, ki je pri proizvodnji papirja izredno pomembna. Dejstvo je, da imamo veliko priučenih delavcev, ki so zaradi relativno visoke fluktuacije prehitro napredovali.

— In ko sva pri kadrih; v juliju je prišlo do reorganizacije papirnice. Kaj bi lahko povedali o tem?

— Nekako pred letom smo ugotovili, da je dinamika dela v papirnici prerasla organizacijo v vodstvu papirnice. Ta je bila postavljena nekako pred štirimi leti, ko smo začeli z novo proizvodnjo v Medvodah. Že pomladi letos smo skušali ugotoviti, kako bi reorganizirali vodenje papirnice, tako da bi se povečala produktivnost dela. Končno smo izpeljali reorganizacijo, katere glavni smoter je v ločitvi operativnega in tehnološkega dela, točno smo definirali delokrog posameznih delavcev iz vodstva papirnice in tudi njihovo odgovornost. Ustanovljena je bila »služba tehnološke priprave dela« in dva operativna oddelka, to je »izdelava« oziroma »dodelava papirja«. Priprava dela je zadolžena za pripravo programa, izbor surovin in repromateriala, medtem ko sta oba operativna oddelka odgovorna za realizacijo proizvodnih programov.

— Povedali ste, da obstajajo možnosti večanja produktivnosti z zmanjšanjem tehnoloških, oziroma vzdrževalnih zastojev. Bi lahko še kaj več povedali o tem?

— Če bi se najprej ustavil pri vzdrževalnih zastojih, moram po-

(Nadaljevanje na 18. strani)

(Nadaljevanje s 17. strani)

vedati tole: V zadnjih mesecih beležimo najnižje število vzdrževalnih zastojev, odkar naša papirnica obratuje. Prešli smo namreč na redne planirane zastoje vsakih 14 dni. Izboljšalo se je preventivno vzdrževanje, oziroma kontrola papirnega stroja med obratovanjem. Vsekakor se je izboljšala tudi kvaliteta vzdrževalnih del, kajti naši vzdrževalci sedaj po štirih letih veliko bolje poznajo stroj, vedo, kje so točke, kjer smo včasih izgubljali dragocene ure proizvodnje. Gotovo je še nekaj rezerv, predvsem glede planiranja zastojev, planiranja vzdrževalnih del in moram reči, da imamo za naslednje leto precej ambiciozne načrte. Pri tehnoloških zastojih pa smo nekoliko manj uspešni. Pestijo nas problemi, ki direktno ali indirektno izhajajo iz kvalitete surovin. Pripravljene so že nekatere rešitve, s katerimi bi zmanjšali tudi to vrsto zastojev. Tako upam, da bomo prihodnje leto pri zastojih prišli na nivo »srednjeevropskih papirnic«. Poudarjam pa, da so omenjeni načrti v mnogočem tesno povezani z nabavo rezervnih delov iz uvoza.

— Tovariš Tavčar, morda še eno vprašanje: kakšni so še ostali kratkoročni cilji za izboljšanje produktivnosti?

— Prvi kratkoročni cilj je že reorganizacija papirnice. So pa še naloge, ki smo si jih zadali v vodstvu papirnice za izboljšanje discipline, tako tehnološke in delovne, izboljšanje reda in čistoče v proizvodni dvorani ter izboljšanje medsebojnih odnosov. Menim, da so tudi to zelo pomembne naloge, veliko bo še treba narediti, da bomo dosegli pozitivne rezultate. Seveda tudi pri produktivnosti, oziroma kvaliteti naših proizvodov.

Karmen Dovč

biti obveščen
pomeni tudi obveščati

Pojem integralnega upravljanja kakovosti in vloga človeka

1. Pojem integralnega upravljanja kakovosti

Ob proučevanju problematike kakovosti, bodisi s stališča razvijanja novih proizvodov in tehnoloških postopkov, z vidika vzdrževanja kakovosti v redni proizvodnji ali pa z vidika uporabe pri potrošniku, vedno pridemo do istega zaključka. Skrb za kakovost mora biti prisotna v vseh fazah delovnega procesa. Pri tem mislimo na delovni proces v širšem smislu: od skrbi za ustrezno kadrovsko zasedbo, od učinkovitosti delovanja marketinga, razvoja, tehnologije, proizvodnje, kontrole ter komercialne, organizacijske in finančne funkcije. Skratka, skrb za kakovost vseh sektorjev, služb in posameznikov naj bi bila zagotovljena s sodobnim konceptom integralnega sistema upravljanja kakovosti.

2. Vloga človeka pri upravljanju kakovosti v naših samoupravnih pogojih

Živimo v času hitrega razvoja pojavov na vseh področjih. Spreminjajo se navade in običaji, tehnologija in tudi medčloveški odnosi. Človek v našem samoupravnem socializmu ni samo delavec — element proizvodnje, temveč je hkrati nosilec družbene funkcije upravljanja. Graditev novih odnosov je proces, ki traja pri nas že četrt stoletja in še ni zaključen. Socialistični odnosi so odvisni predvsem od materialne osnove družbe, ki pa je kljub ogromnemu napredku še vedno manj razvita. Zato je utiranje poti samoupravnega socializma močno povezano s prizadevanji za hitrejši gospodarski napredek.

In boj za boljši materialni položaj je uspešen le tedaj, če je posledica povečane ustvarjalnosti delovnega človeka in družbe kot celote.

Naša vizija je brezrazredna družba, kjer ni vladajočih in vladanih in kjer je delo zavestno in humano. Humano delo pa pomeni tudi svobodno delo, ki ni samo sredstvo za vzdrževanje obstoja, temveč je tudi želja po ustvarjanju in sreči, ki jo ustvarjanje prinaša.

Tako kakovost materialnih dobrin in storitev v naši samoupravni družbi ne moremo obravnavati samo kot vprašanje tehnike in tehnologije, temveč tudi kot vprašanje družbenoekonomskih odnosov.

Ustvarjanje ustrezne kakovosti proizvodov in storitev je bistveni pogoj odnosov med ljudmi. Delovni človek kot individualni potrošnik ali kot proizvajalec doživlja slabo kakovost kot razvrednotenje svojega dela, oziroma svojega osebnega dohodka (npr.: nakup slabega avtomobila ali kakršnega koli drugega izdelka ali nakup slabe nekakovostne surovine za proizvodni proces). Po drugi strani pa lahko rečemo, da si proizvajalec, ki ne zagotovi zadovoljive kakovosti svojega proizvoda ali storitve, posredno prisvaja tuj dohodek (prodani nekakovostni izdelki ali storitve npr.: na zdravstvenem, izobraževalnem, kulturnem ali drugem področju).

Znano je, da človekove psihofizične lastnosti karakterizirajo njegovo individualnost, ki mu daje določene prednosti, hkrati pa tudi posveča probleme. Zavedati pa se moramo, da je visoko razvito tehnologijo in avtomatizacijo razvil človek sam in jo edini lahko tudi vodi in vzdržuje. Tako lahko trdimo, da je človek ključni element zagotavljanja kakovosti — prinaša odločitve in ukrepe na osnovi rezultatov, meritev in svoje lastne intuicije.

Zato moramo človeku pri upravljanju kakovosti določiti pravo mesto in ga vzporedno vzgajati, izobraževati in motivirati.

3. Vzgoja in izobraževanje za kakovost

Ugotovili smo, da se kakovost lahko razvija in dviga le s prizadevanji proizvajalcev in potrošnikov, to pa pomeni, s prizadevanji družbe kot celote. Posebno

pomembno za kakovost je sodelovanje s potrošnikom, vendar velja takoj poudariti, da je za izvedbo kakršnihkoli akcij na tem področju pomembna vzgoja potrošnikov.

Informacije iz eksploatacije, to je iz uporabe, zagotovijo funkcioniranje sistema kakovosti v najširšem smislu (seveda v normalnih pogojih in ne v pogojih izrazite konjukture). Eksploatacija nam daje najboljše podatke o kakovosti proizvoda — je največji in najzanesljivejši laboratorij. Seveda pa za permanentno dostavljanje zanesljivih informacij moramo potrošnika vzgajati in poučevati. V smislu »ekonomskega lastništva« (npr.: imeti svoj avto in ne samo koristiti njegovo funkcijo — voziti se z najetim avtomobilom) želi kupec proizvod imeti in ga uporabljati. Tako ima tudi željo po učenju, da bo proizvod pravilno koristil. Hkrati pa je potrošnik hitro pripravljen proizvod tudi kritično oceniti zaradi subjektivnega nepoznavanja in neznanja.

Potrošniku moramo zato nuditi ustrezno in dovolj razumljivo literaturo. Vzgoja potrošnika prek servisne ali demonstratorske službe je lahko dovolj učinkovita le, če je ta pravilno vzgojena in ima dovolj znanja. Prodajne službe v delovnih organizacijah in trgovina imajo prve kontakte s potrošniki in te bi morale biti kupcu prvi svetovalci že pri odločanju za nakup. Tako bomo ustrezno kakovost v proizvodnem procesu lahko dosegali in vzdrževali prav s posebno vzgojo in izobraževanjem teh dejavnikov.

Delovne organizacije bi morale imeti izdelane izobraževalne programe, kajti hiter razvoj znanosti in nenehne spremembe v tehnologiji vodijo do spoznanja, da začetna normalna izobrazba in usposobljenost ne zadostujeta več.

Uspešne delovne organizacije se tega zavedajo in prevzemajo skrb za izpopolnjevanje, tako neposrednih proizvodnih delavcev kot strokovnjakov.

4. Motivacija za kakovost

Najpomembnejša vzpodbuda za uspešno delovanje kateregakoli organizacijskega sistema je ustrezna motivacija delavcev. Motivacija pomeni vzpostavitev takšnega delovnega vzdušja, v katerem je dosežena čim večja skladnost med vsemi delavci v delovni organizaciji in interesi vsakega posameznika.

Vedno moramo povezovati motiviranost in znanje. S čim večjim znanjem kdo razpolaga in čim bolj je motiviran, da vlaga svoje znanje v opravljanje nalog, bolj bo učinkovit. Poudariti velja, da ni dovolj posvečati pozornost samo enemu dejavniku. **Ustrezne učinkovitosti ne bomo dosegli brez motivacije ali pa s samo motivacijo brez ustreznega znanja.**

Človekove potrebe so materialne in nematerialne. Z materialnimi dobrinami zadovoljujemo predvsem vzdrževalne potrebe (hrana, obleka, stanovanja, avto itd.). Nematerialna motivacija kot npr.: pohvala, objava v glasilu, značka ali kakršnakoli druga oblika priznanja pa vzgoji ljudi tako, da stalno obdržijo določene navade, odnos do kakovosti, oziroma do dela sploh.

Pri nas uveljavljeno načelo materialne motivacije je delitev po delu. Osebni dohodek je odvisen od zahtevnosti dela in delovnega rezultata določene skupine delavcev ali posameznika. Najbolj točno ugotavljanje delovnega rezultata je neposredno merjenje. Tako je potrebno za posamezno obliko rezultata določiti standardno količino (normativ) in nato v delovnem procesu ugotavljati dosežena odstopanja.

Tako je v proizvodnem procesu mogoče meriti:

— količino,
— kakovost,
— porabo surovin,
— učinkovitost delovnih sredstev.

Merjenje količine dela je najstarejša oblika merjenja delovnega učinka. Kakovost dela kot merjena oblika pa se v naši praksi pri obračunu osebnega dohodka manj pogosto pojavlja, čeprav je dognano, da delovna organizacija pridobi več z boljšo kakovostjo kot z večjo količino, ki se nemalokrat dosega na račun slabše kakovosti ali preobremenjevanja delovnih sredstev.

Ena izmed oblik stimulativnega povezovanja kakovosti z nagrajevanjem ob merjenju kakovosti je »sistem kvalitetne norme«, ki je uveljavljen v naši delovni organizaciji.

Za kakovost so vzpodbudne in učinkovite še nekatere oblike nematerialne motivacije, poleg že omenjenih kot npr.: tekmovanja med obrati, oddelki ali posamezniki, s predhodno definiranimi merili. Zanimivi so tudi primeri, ko so pri izhodu iz tovarne pripravili razstavo škarta z namenom, da bi delavci pričeli razmišljati, kolikšna je vrednost, kaj je vzrok, kdo je povzročitelj itd.

Cilka Jedlovčnik

GASILCI V ŠEMPETRU SO PRAZNOVALI

Industrijsko gasilsko društvo v našem tozdu Kemija Šempeter je pod pokroviteljstvom Samoupravne interesne skupnosti varstva pred požarom občine Žalec in s sopokroviteljema: delovno organizacijo SIP Šempeter ter LIK Savinja tozd Pohištvo Šempeter, svečano predalo namenu novo gasilsko vozilo.

Po uvodnem pozdravu direktorja temeljne organizacije, tovarišice Jelisavete Podgornikove in tovarišev Ivana Četine ter Antona Miklavca, je zbranim gostom, predstavnikom družbenopoiltičnih organizacij in društev ter postrojenim gasilcem iz Velenja, Domžal, Žalca in Šempetra, spregovoril predsednik SIS varstva pred požarom občine Žalec, tovariš Stane Rednak. Orisal je razvoj in delo na področju požarne varnosti in poudaril pomemb-

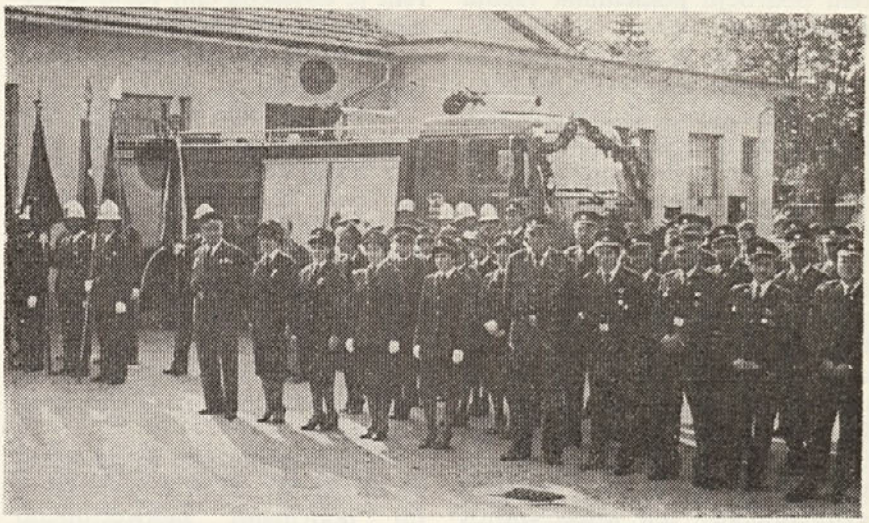

Gasilci so se postrojili

Gostje na slavnosti

Slavnostni govornik tovariš Stane REDNAK

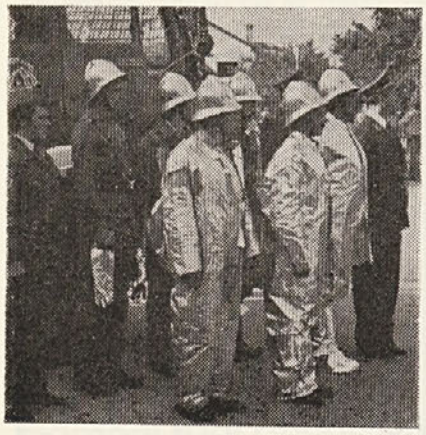

Posebna ekipa

Nagovor pred »krstom« novega avtomobila

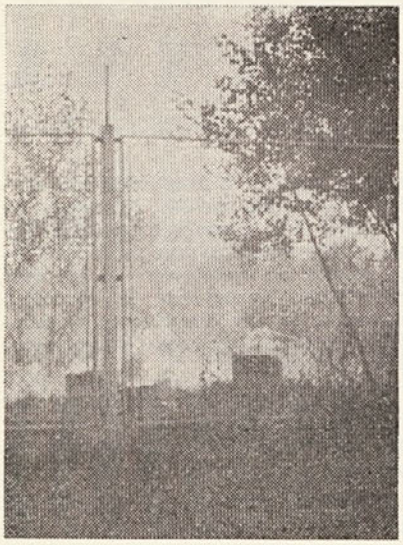

Zagorelo je... za demonstracijo

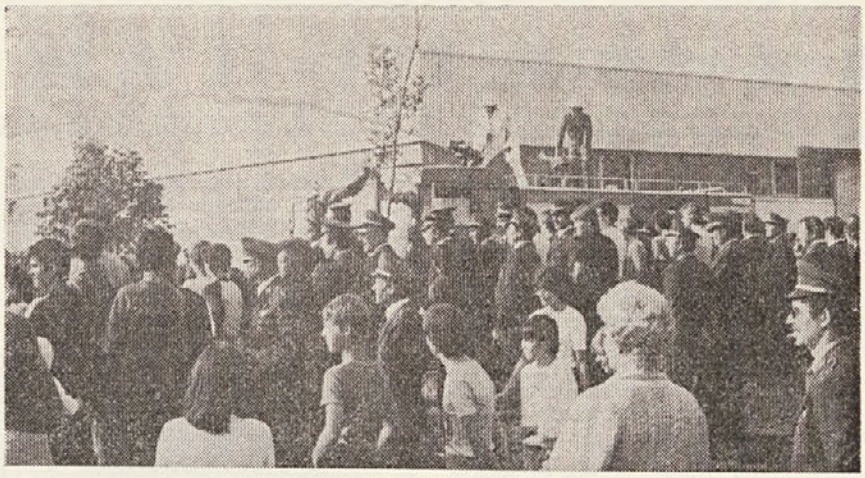

»Top« je startal...

...in s polno močjo v trenutku zadušil požar

nost intenzivnega dela ter pridobitve novega, sodobnega vozila. Po svečani predaji je sledil prikaz delovanja in uspešnosti gasilskega avtomobila.

Prav je, da zapišemo še najpomembnejše značilnosti tega specialnega, kombiniranega vozila. Vsebuje 1.000 kg prahu za suho gašenje, rezervoar s 5.000 litri vode in 500 kg penila. Pravilno ravnanje in uporaba je zahtevna zaradi visokotlačne črpalke, ki deluje s pritiskom 40 atmosfer. Tako bo potrebno veliko vaj za pridobitev uspešne usposobljenosti gasilcev, oziroma ekipe, ki bo upravljala avtomobil.

Mladi iz Čuprije pri nas

Konec junija so bile v Celju 25. igre bratstva in enotnosti, na katerih se je srečala mladina iz šestih jugoslovanskih mest. Med njimi so bili tudi mladinci iz pobratene Čuprije, ki so med igrami obiskali našo delovno organizacijo. Ogledali so si nekatere proizvodne obrate temeljne organizacije Kemije Celje in se srečali s predstavniki samoupravnih in družbenopolitičnih organov AERA ter mladinskimi funkcionarji.

V prijateljskem pogovoru so izmenjali izkušnje pri delu in organizaciji svojih aktivnosti. Potrdile pa so se tudi tradicionalne vezi s pobrateno Čuprijo.

Imeli smo ljudi...

VID MRAVLJE, se je rodil 15. junija 1943. leta v Ljubljani. Kot otrok velike družine se je že v mladosti naučil trdega dela, odrekanja in tovarištva.

Vid je bil visokokvalificiran delavec papirniške stroke in je v zadnjih letih delal na prevzemanju lesa. Pred tem je opravljal različna dela in naloge v proizvodnji celuloze. Zaradi izredne delavnosti, velikega tovarištva in doslednosti je bil med sodelavci zelo priljubljen in prav zato so se zmeraj odločali zanj, ko so izbirali svojega delegata v tem ali onem samoupravnem organu. V zadnjih letih je bil tudi predsednik delavskega sveta TOZD Tovarna celuloze in papirja Medvode. Aktivno se je vključeval v delo družbenopolitičnih organizacij in s svojimi bogatimi izkušnjami mnogokrat pomagal pri razreševanju vrste vprašanj.

Vid je bil tudi izredno skrben mož in oče, saj je nadvse ljubil svojo družino.

S smrtjo tovariša Vida je nastala v delu naših samoupravnih organov in v proizvodnem procesu velika in težko nadomestljiva vrzel.

Težko smo se poslovili od tovariša Vida in še vedno skoraj ne moremo verjeti, da je resnica o njegovi smrti tako nepreklicna...

Neresnična sem nam je zdela vest o smrti tovariša VIKTORJA DOBOVIČNIKA, preveč živ je še bil spomin nanj.

Viktor Dobovičnik je bil rojen 7. aprila 1927. leta na Dobrni. Zgodaj je bil prepuščen sam sebi, a kljub temu ni obupal. Uspešno je končal šolanje in njegovo delo v vseh delovnih organizacijah je bilo cenjeno. V naši delovni organizaciji je bil najprej vodja nabavne službe, kasneje pa vodja skladiščno-transportne službe. Vsa leta se je tvorno vključeval v delo samoupravnih organov v naši delovni organizaciji, kakor tudi v krajevni skupnosti, kjer je živel.

Dolgo se je boril z boleznijo, ki pa je bila, kljub njegovi močni volji in veliki želji po življenju, močnejša.

Tovariša Viktorja zelo pogrešamo, njegovo vestno delo in razsodnost pa nam bosta svetal vzor in neminljiv spomin.

JANEZ GABER se je rodil decembra 1931. leta v Škofji Loki. Od 26. leta dalje je delal v Tovarni celuloze in papirja v Medvodah na različnih delovnih mestih. Nazadnje je opravljal delo pomočnika belilca. Zaradi svoje mirne narave in tovariškega odnosa do sodelavcev je bil zelo priljubljen. Svoje delo je opravljal vestno in se ves čas tvorno vključeval v različne dejavnosti samoupravnega življenja.

Prav zato je boleče odjeknila med nami resnica, da ga ni več med nami, ker ga je premagala huda bolezen.

A spomin nanj bo še dolgo živel med nami...

---

12. septembra letos se je iztekla življenjska pot našega sodelavca — upokojenca, FRANCA JAMNIKA — PUKLARJEVEGA ATA.

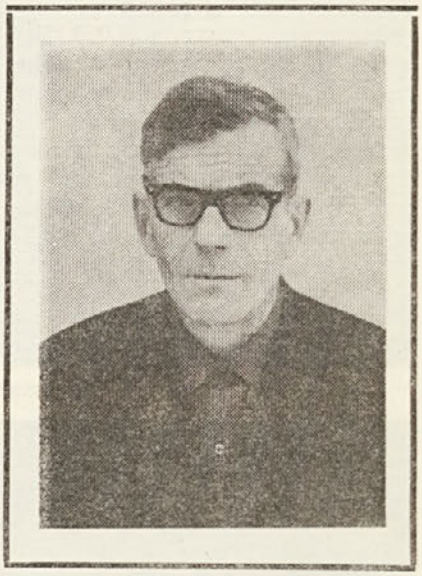

Tovariš Franc Jamnik je večji del svojega življenja preživel v tovarni, ki ji je bil zvest od leta 1939, pa do upokojitve. Težko bi našli v tako šibki postavi moč, ki jo je izžarevал on ob vsaki delovni nalogi v proizvodnji celuloze in pinotana. Srečen je bil ob delu, saj ga je spremljal grenak spomin, ko kljub veliki družini ni mogel dobiti dela zaradi svojih naprednih misli in dejanj. Ni bilo pregrad pri njegovem ustvarjanju, ni bilo moči, ki bi mu ustavila korak, šele zahrbtna bolezen ga je iztrgala iz nepretrgane delovne zavzetosti.

Delavci Medvod ga bomo ohranili v trajnem spominu.

LITERARNI UTRINKI

Pričakovanje

I.

V sobi je bil mrak, ki je komaj dovoljeval zaznati obrise pohištva. Sedela je tiho, skoraj nepremično, kot da bi vsak njen gib lahko porušil tišino in lepoto tega trenutka. Zdelo se ji je, da je zdaj, tudi v žalostnem hrepenenju nekaj prelepega, nekaj živega, kar spominja na prihajanje in odhajanje, rojevanje in umiranje. Morda mora človek včasih sedeti tiho, da bi lahko prisluhnil vase in dojel vsa tista čustva, ki ga včasih tako nenadno in nenapovedano prevzamejo, čeprav je prepričan, da v njegovem srcu ni prostora zanje. Svetloba cestne svetilke je prodirala skozi zastrto okno in risala lepe proge po preprogi in steni. Bilo je, kot da bo zdaj, zdaj zaplesala ena od sečnih lutk strica Kolje. Ko je bila majhna jo je vedno zabaval z njimi. »Kam je odšel Krištof? Je hotel oditi za zmeraj, da se tako dolgo ne oglasi. Zakaj je ne potrebuje vsaj za hip, da bi ne bilo to njeno hrepenenje po njem tako prazno, žalostno in skoraj žaljivo. Zakaj se ne more odločiti za ljubezen, ki mu ni prinašala nobenih obveznosti. Ali pa noče ljubezni brez vsakih obveznosti? In to kar čuti ona, kaj je to? Je to ljubezen, ali je samo ničimerno kljubovanje resnici, da je Krištof pač nekdo, ki ga s svojo lepoto ne more omrežiti. Čudno, res čudno...« Misli so prihajale in odhajale, kot da jih prinaša in odnaša veter. Nekje na dnu srca pa je domovala tiha, čisto tiha bolečina. Ni ji dovolila, da bi postala večja, čeprav se je bala, da naenkrat ne bo imela več dovolj moči, da bi jo obvladovala. Priplazila se bo in se razlila po njej in ne bo se je mogla rešiti, dokler ne bo glasu od Krištofa. Morda ji bo napisal dve besedi na razglednico. Morda ji bo pisal dolgo pismo, ali pa bo čisto preprosto prišel, tako kot, da prihaja vsak dan. Nikoli mu ne bo povedala, kako ji je zdaj, tale trenutek in morda ravno to ni prav.

Počasi je vstala in prižgala luč. Naenkrat so se vse misli spremenile, postale so svetlejše, obetavnejše in nežnejše, kot da jo je svetloba prebudila in ogrela. Postopala je po sobi in ni se mogla odločiti kaj naj pravzaprav počne. Naj leže spat, ali naj se loti kakšnega dela. Vedela je, da je nesmiselno zdaj pričeti s kakršnim koli delom, ki ga tako ali tako ne bo opravila. Ne bo mogla. Tako prazno in čudno se je počutila. Očka ji je večkrat rekel, da je prismojena ker razmišlja o življenju s Krištofom. Krištof je umetnik. Po očkovem mnenju pa so takšni ljudje vsi malo čez les. Oh očka. Vedno je skrbel za družino z vsem srcem in mami ni nikoli imela težav kakršne imajo danes mlade žene, ki morajo polovico družinskih opravkov prevzeti na svoje rame. Možje so prezaposleni s sestanki, rekreacijo in podobnim, tako da le pod večer utegnejo priti domov. Takrat, ko so otroci umiti in nahranjeni, žene pa utrujene, da se še komaj vlačijo naokrog. Očka je bil drugačen. Pomagal je kopati in preoblačiti otroke, pripovedoval jim je pravljice in se jezil, če se niso lepo obnašali pri mizi. Zato očka ne more razumeti Krištofa, ki je tako različen od njega v svojih željah in prizadevanjih. Mama o Krištofu nikoli ni razmišljala. Njej je bilo dovolj, da očku ni všeč, ker ji ne more nuditi varnega doma in ljubezni kakršno si je predstavljal on.

Pripravljala se je za spanje. Česala si je lase, čistila obraz, vse je počela odmaknjeno saj je bila z mislimi daleč stran. In, ko je legla ter zaprla oči, se ji je približeval on, prihajal je po strmi poti korak za korakom, mahal ji je in se smejal. Tako je zaspala.

II.

Vroče je bilo in pot mu je v curkih lil po hrbtu, čelu in nogah. Za hip se mu je zazdelo, kot da stoji v dežju, tako mokro je bilo njegovo telo. Vendar dež ni bil lepljiv in slan. Dež je bil osvežujoč in ga je vedno razveseljeval na nek poseben način. Morda zato, ker so bili ob takšnih dneh ljudje čemerni, ker ga je tako zelo zabavalo ali pa zato, ker je za pomladnim dežjem prišel lep dan in nebo nad mestom je bilo modro, umito in zdelo se mu je, da ga spominja na Anjine oči. Anja, deklica, ki ga je vse bolj in bolj vznemirjala. In ko je pomislil nanjo, je še močneje udaril s kladivom, da se je kamen še bolj udajal in se počasi spreminjal v obliko, ki si jo je želel ustvariti. Odložil je orodje in potipal kamen, nežno, previdno, kot, da je živ in da bo zdaj, zdaj spregovoril besedo ali dve o vremenu. Spet se je lotil dela. Delal je počasi, preudarno, ker je želel občutiti vsako krivuljo podobe, ki jo je ustvarjal in ne samo gledati nanjo, kot na nekaj samo po sebi umevnega. In tako je tekel čas, kamen se je udajal pod udarci, sonce je pripekalo, prah se je nabiral na obleki, telesu in na košati bradi, ki jo je začel nositi takrat, ko je Anja rekla, da ji ugaja nek bradatec. Oh, Anja. Odšel je, da bi lahko delal na samem in da bi se prepričal, kako lepo lahko živi brez nje. Ni ji pustil sporočila, ni se oglasil. Hotel je pozabiti nanjo, ker si je vse življenje dopovedoval, da takšno dekle ni zanj in da on ni pravšnji za resno, dolgotrajno ljubezen. Tole med njima pa se je začelo že preveč vleči. Postajalo je preveč lepo, preveč resno. Udarjal je vztrajno in enakomerno. Dan se je nagibal v večer in proti kozolcu je prišel kmet. Vsak dan je prihajal, da bi videl, kako napreduje delo. Edini pogoj, ki

(Nadaljevanje na 24. strani)

(Nadaljevanje s 23. strani)
ga je postavil za to, da je dovolil Krištofu delati pod kozolcem, je bil, da ne bo kadil in da bo dovolil kmetu, da bo pogledal opravljeno.

Dnevi so minevali, delal je vztrajno in zdelo se je, kot da ne bo nikoli nehal. Stal je tam pred tisto kameno gmoto, ki se je vsak dan bolj spreminjala v belo podobo. Kmet, ki je prihajal ob večerih, se je smehljal in Krištofu se je zdelo, da je zelo srečen, ker dela nekaj, kar veseli celo tega starca. Klesal je vsak dan nove in natančnejše obrise, ki so se spreminjali v podobo sedeče žene. Lasje so ji padali na rame in kljub neizdelanemu obrazu se je zdelo, da polna pričakovanja strmi v neko točko, ki ji bo prinesla nekaj lepega. Zato je bil njen obraz blag in nežen. Oblikoval je gube krila, ki so pokrivale lepe noge, nežne roke položene v naročje in glavo z dolgimi razposajenimi lasmi. Orodje se je ubogljivo udajalo njegovim rokam in kamen je spreminjal svojo togo obliko tako, kot da to hoče sam in ga v to ni prisilil človek. Delal je s takšno silo in zanosom, da sploh ni zaznal bolečin v rokah in nogah, ki so se pojavljale. Starec je nekega dne stopil bliže, kot je bila njegova navada. S tihim glasom, kot da bi ga drugače zmotil, ga je vprašal, če je že kdaj videl to lepo deklico. Njegova govorica je bila toliko prijetnejša, ker je bila obarvana z narečjem. Omenil je tudi, da je čudno, da tako mlad človek kleše takšno podobo, ki je tako zelo podobna resnični, ko pa danes umetniki tega ne delajo več. Največkrat se odločajo za igro črt in oblik, ki le redko predstavljajo podobo iz narave ali življenja. Tega se je Krištof zavedel šele tisti hip, ko je izrekel svojo sodbo starec, da je izklesal klasično delo, ki nikakor ni bilo v skladu s prvotnimi načrti, ki si jih je narisal. Sedel je na gred, orodje pa se spustil k nogam. Starec je prisedel. Prižgala sta cigareto, naenkrat se ni več bal, da mu bo zgorel kozolec. Sedela sta tako in modrovala o podobi dekleta, ki jo je izklesal. »Lepa je, veste, pa ne samo to, nekako drugačna je, podobna je moji Poloni. Tudi ona je takole sedela in me čakala ob večerih, ko sem včasil stopil v gostilno. Čakala me je dolgo v noč, kadar sem odšel na sejem prodajat kravo ali konja. Veste takšna je, kot so bile vedno naše žene, blaga in potrpežljiva, čeprav zna tudi lepo nahruliti človeka, če česa ne naredi po njeni volji. Mogoče je, da tale deklica ni takšna, saj so danes mlade deklice drugačne, lepše živijo, bolj so svobodne in pred vsem znajo same skrbeti zase in se ne obesijo človeku za vrat, kot kamen, ki ga vleče k tlom.« Krištof je debelo gledal starca v starih ponošenih hlačah, v mnogokrat oprani majici. S starim klobukom na glavi je bil videti tako reven. Čudno, nikoli ga ni vprašal, koliko zemlje sploh ima, tudi tega ga ni vprašal, kaj ga zanima in kaj ne. Menil je, da razen dela na polju nima dosti veselja. Potem pa je zinil: »A takšna se vam zdi, o tem sploh nisem razmišljal, da bi lahko bila ona potrpežljiva, tako vesela in vihrava. Teka sem in tja, vse hoče videti in vedeti, kopica oblik ji je všeč, potem pa se odloči za najbolj čudno med njimi. Ne vem, ne zdi se mi potrpežljiva z mano, ali pa morda tudi je. Drugače me ne bi tako dolgo prenašala.« Starec se je smejal in v očeh mu je zasijal plamenček veselja in naenkrat je bil videti zelo mlad. Pravzaprav, je razmišljal Krištof, še ne more biti posebno star. »A bi šla v gostilno, nekaj popit,« je vprašal stari. Krištof je vstal, kot da je komaj čakal vabilo. Stopil je v hišo, da bi se očedil. Potem sta počasi stopila proti vasi. Pot ni bila dolga, prijetno se je vila med njivami, tako da je pogled lahko objemal polja in redka drevesa tam nekje ob njihovem robu. Gostilna je stala nasproti cerkve, kot da se greh roga strogim cerkvenim zidovom, je bilo videti prvi hip. Stopila sta noter in naročila liter vina. Sedela sta tako, govorila o poljih in mestu, o sosedih in ženskah, kot da se že zelo dolgo poznata, samo srečala se nista vrsto let, ker sta pač živela vsak po svoje.

Načela sta že drugi liter, ko ga je starec vprašal, kaj misli zdaj, mar ne misli oditi po njo. »Po koga!« se je začudil Krištof. »Po tvojo deklico, rad bi jo videl«. Tako, kot da oče želi videti sinovo nevesto, je zvenelo. Njegov oče bi mu to povedal v lepi slovenščini, kot da je prošnja, ki je skoraj ukaz, zavita v celofan. Stari pa je to povedal v dveh stavkih. Nato je nadaljeval: »Veš predolgo je ne smeš puščati same, to ni dobro, mislila bi, da je ne maraš. Dekleta toliko tega ne morejo razumeti. Tisto tvoje klesanje pa še ne bo kmalu gotovo.« Krištof se je samo nasmehnil in prikimal. Mislil si je, kako neki on ve, koliko časa bo še trajalo to delo. Potem je misel odrinil, saj vendar ve toliko stvari, o katerih se njemu niti ne sanja, zakaj ne bi mogel vedeti še tega. Pila sta na zdravje in besedovala še dolgo v noč. Ko sta krenila proti domu, je bil njun korak počasen, malce negotov. A čudno, šele zdaj je začutil bolečine v nogah in rokah in hrbtu. Prišla sta do hiše, še malo posedela na pragu in se potem odpravila spat. Preden je Krištof zavil v sobico mu je še obljubil: »Jutri pojdem ponjo, upam da mi še ni pobegnila. »Ne verjamem,« je zagodrnjal stari. Krištof pa je začuden strmel v zaprta vrata, za katerimi je izginil.

Dora Rovere

Dopisujte v naše glasilo

Elektrarska

(Prirejeno po Župančičevi »ŽEBLJARSKI«)

Do štirih od ene,
do štirih od ene,
najbolj so cenene,
elektriki cene,
do štirih od ene
nam pralnike naše elektrika žene,
nad lonci so sključene;
vse tete in tašče, dekleta in žene,
do štirih od ene,
do štirih od ene.

Pol treh, pol treh —
minil nas je smeh!
So bojlerji, kadi nam v očeh,
do jutra, do šeste, vso noč v očeh.

Do štirih od ene,
do štirih od ene,
dokler dvotarifne
so elektrike cene...

Smo preveč toka požgali?
Le kaj bo zdaj to:
so števci močno
kilovatov nabrali?
Do štirih od ene,
od devetih do treh
še števci nam bodo ponoči v očeh...

Pa ondan sem pred inkasantom postal:
O, kakor da on je s tarifo zdivjal.
O, kakor da trošiti tok je zdaj greh,
od štirih do sedmih, od šestih do treh!
Do štirih od ene,
do štirih od ene
najbolj so cenene,
elektriki cene.

Izjavil je...

— da mu delo kratí spanec; mislil je namreč delo delavske kontrole...

— da ga Hotimir nič kaj ne trpi; kadarkoli se srečata, se mu prijazno nasmiha...

— da sta z Žitomirjem končno le našla skupen jezik; drug drugemu nimata kaj povedati...

— da je sicer res, da sta skupaj na fotografiji; vendar je to tudi vse, kar imata skupnega...

— »Glej ga, Bineta! Ob vsakem referatu o zamrznitvi cen prijetno zadremlje!«
— »Da, to mu je ostalo še iz otroških let: brez pravljice nikoli ni mogel zaspati!«

— »Tovariš, balonček je pozelenel: tega ne morete tajiti!«
— »Že res, tovariš miličnik, vendar zaradi tega ker redno pijem gruzinski zeleni čaj!«

Pravijo, da brez dela ni jela. (Ne verjemite takemu natolcevanju!)

Tokrat je za dobro voljo poskrbel naš sodelavec Stane Lovrenčič.

Celje - skladišče
D-Per
452/1980
1119801483,5/6
COBISS
OSREDNJA KNJ. CELJE

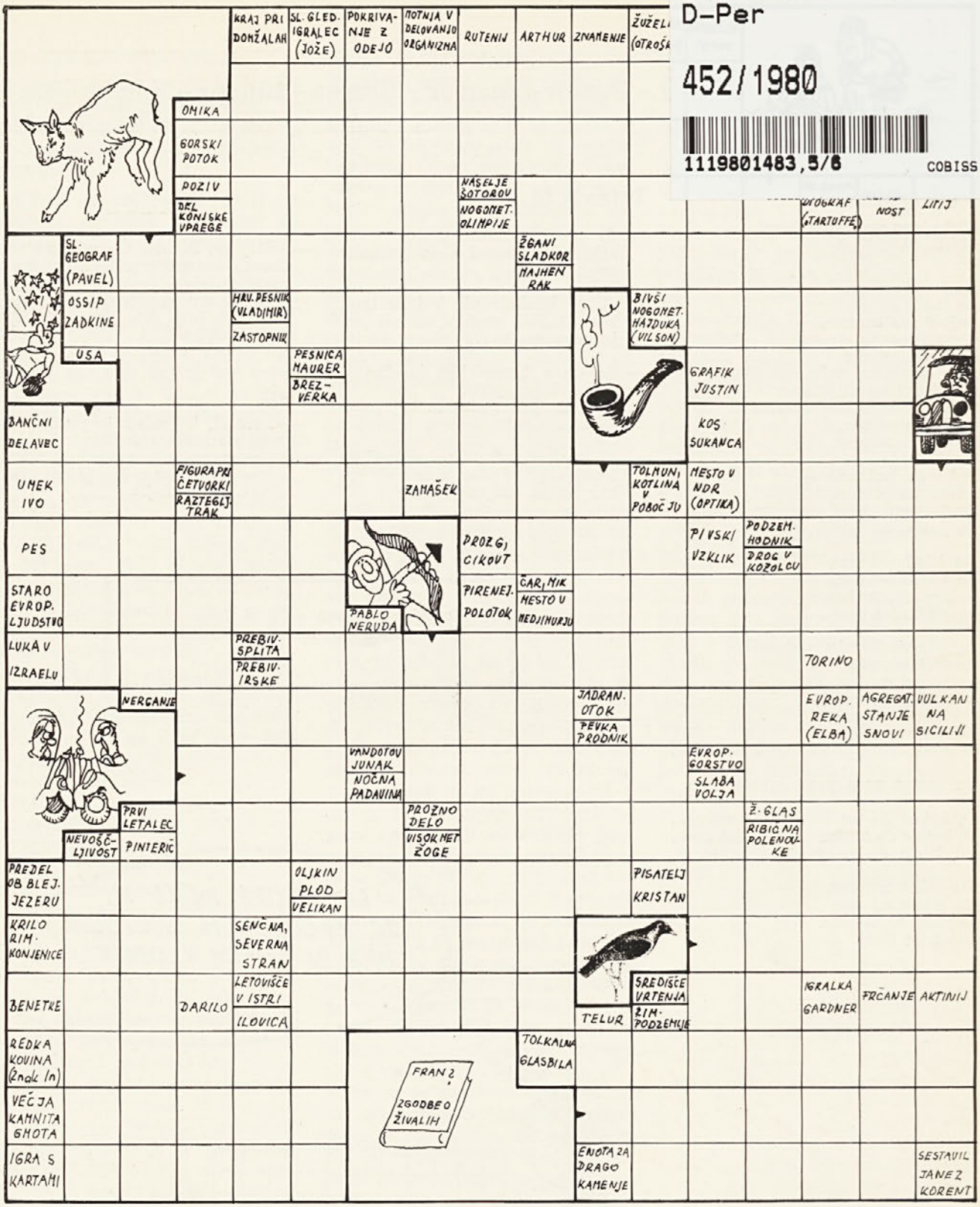

Nagradna križanka

Za nagradno križanko 3—4 smo prejeli 49 rešitev.

Žreb je nagrade razdelil takole:

1. nagrada: (200 din) — Ivana LUŽAR — tozd Trženje,
2. nagrada: (150 din) — Kristina KOLAR — DSSS,
3. nagrada: (100 din) — Ivica SREDENŠEK — tozd Kemija Šempeter.

Izrezek z vpisano rešitvijo križanke št. 5 pošljite na naslov: Kadrovski in splošni sektor AERO, Čuprijska 10, 63000 Celje. Na pisemski ovitek napišite: Nagradna križanka 5. Pri žrebanju bomo upoštevali vse rešitve, ki bodo v našem uredništvu do 15. januarja 1981.

Še rešitev nagradne križanke št. 3—4: PETROVČE, OPRAVILO, PRISTANEK, LOK, KRONANJE, JT, BOIT, EAK, KUNEJ, JOSIP BROZ, UČINEK, KUB, LABIN, MAKOLE, AMANDMA, TOR, RIN, EZ, INVALID, ZAPLET, KOALICIJA, LALO, SRAM, DUR, OVEN, MOST, OSEL, STANE, ANA, KONTRAST, SEL, AMARO, ARA, KAMILO, UTOPIST, ALIZARIN, BOG, ROB, AB, IRAČAN, AZRA, KOCKA, ARIOVIST, RMAN, RANJENKA.